

7.-11. LISTOPADA 2025. ŠIROKI BRIJEG

MEDITERAN
FILM
FESTIVAL
No.26

37 filmova, 6 programa, 5 dana

Specijalni gosti festivala: Miro Gavran, Bobby Grubič, Anita Kontrec, **Vinko Kraljević**

Vinko Kraljević član
je žirija za kratki
dokumentarni film na 26.
Mediteran Film Festivalu.
Rođeni Širokobriježanin,
Kraljević je glumac koji
iza sebe ima legendarne
kazališne i filmske uloge.
Sada se vraća doma, ali
ovoga puta s olovkom u
ruči umjesto scenarija.

26.
MED
FILM FESTIVAL

Na Home TV-u gledajte besplatnu videoteku Mediteran Film Festivala do 12. listopada

Filmsko srce Hercegovine kuca već 26 godina

*Ove slike već četvrt stoljeća obilaze svijet, na
ponos žitelja Širokog Brijega i na radost
filmskih redatelja iz cijelog Mediterana*

Kad su se u rujnu 2000. godine u kinu Borak prvi put ugasila svjetla i upalili projektori, malo je tko mogao pretpostaviti da će taj trenutak postati temelj jedne od najvažnijih kulturnih manifestacija u Hercegovini i šire. Više od četvrt stoljeća kasnije, Mediteran Film Festival izrastao je u prepoznatljivo filmsko okupljanje koje svake jeseni donosi u Široki Brijeg najbolje od dokumentarnog stvaralaštva. Ove je godine na redu 26. izdanje festivala – potvrda da je ideja koja je na početku izgledala skromno danas postala brend čije ime odjekuje daleko izvan granica regije.

Kroz proteklih četvrt stoljeća na MFF-u je prikazano više od tisuću tristo filmova. Publika je imala priliku otkrivati priče iz različitih kutaka Mediterana, upoznavati kulture, običaje i sudbine ljudi, često kroz teme koje rijetko pronalaze prostor u komercijalnoj distribuciji. Upravo ta otvorenost i hrabrost da se prikažu filmovi koji propituju stvarnost, daju glas marginaliziranim i nude nove poglede na svijet, učinile su festival posebnim.

Ovogodišnji, 26. MFF, donosi bogat i raznovrstan program. Publiku očekuje natjecateljski segment s ponajboljim dokumentarcima iz regije, retrospektivne i popratne projekcije, radionice, forumi, razgovori s autorima i druženja koja čine festivalski duh jedinstvenim. Kao i uvijek, mediteranski šarm i topla atmosfera grada domaćina bit će sastavni dio tog iskustva.

MFF je kroz godine izgradio identitet kulturnog mosta – povezuje publiku i autore, lokalno i globalno, tradiciju i suvremenost. Slike sa širokobrijeških projekcija obilazile su svijet, a festival je postao ponos domaćih ljudi i nezaobilazna točka na karti dokumentarnog filma. Ulazak u drugo četvrtstoljeće postojanja donosi nove izazove, ali i potvrdu da je Mediteran Film Festival mnogo više od filmskog događaja – on je priča o zajednici, umjetnosti i viziji koja traje i raste iz godine u godinu.

Devet članova žirija nagrađuje filmove u tri kategorije

ŽIRI ZA GRAND PRIX

Zrinko Ogresta, Branka Bešević Gajić i Toni Cahunek članovi su žirija za dugometražni dokumentarni film. Ogresta je nagrađivani filmski redatelj i scenarist, Bešević Gajić filmska redateljica i producentica, a Cahunek slovenski glumac, redatelj i novinar s bogatom karijerom u filmu i televiziji.

ŽIRI ZA BEST SHORT

Bobby Grubić, Melina Alagić i Vinko Kraljević članovi su žirija za kratki dokumentarni film. Grubić je redatelj i producent, višestruki dobitnik Emmyja s bogatim iskustvom u filmskoj produkciji i međunarodnom obrazovanju, Alagić je dramaturginja s iskustvom u kazalištu i filmu, a Kraljević filmski i kazališni glumac.

ŽIRI ZA BEST CAMERA

Žiri za najbolju kameru čine snimatelji Alen Alilović, Jana Vuković i Zoran Pilipović. Alilović je snimatelj i direktor fotografije s iskustvom u snimanju dokumentarnih i igranih filmova, Vuković je snimateljica s iskustvom u snimanju dokumentarnih filmova, a Pilipović autor i snimatelj dokumentarnih filmova.

U pet festivalskih dana gledamo 36 filmova: potresne dokumentarce iz svih kutaka Mediterana, dječje i filmove domaćih autora, povijesne spektakle

Od filmskog bisera koji je očarao Cannes, do klasika o jednom od najboljih rock albuma >>>

7 – 11/10/2025/ŠIROKI BRIJEG
FESTIVAL DOKUMENTARNOG FILMA
26TH MEDITERRANEAN FILM FESTIVAL / WWW.MFIBA
FESTIVAL OF DOCUMENTARY FILMS / BOSNIA AND HERZEGOVINA
 No.26

Konkurencija
dugometražni dokumentarci

OVA DOBRA ZEMLJA
režija: **Vladimir Perović**
zemlja: Crna Gora
trajanje: 111 min
Film, poput složenog kaleidoskopa sastavljenog od više priča i minijaturnih vinjeta, nastoji ponuditi odgovore kroz ovu od planinama, planinskim ljudima, njihovoj mudrosti i iskustvu

PONESI DUŠU NA DLANU I HODAJ
režija: **Sepideh Farsi**
zemlja: Francuska
trajanje: 113 min
Dugometražni dokumentarni film donosi intiman i neposredan uvid u život pod opsadom u Gazi, zabilježen kroz videopozive između Farsija i mlade palestinske fotoreporterke Fatme Hasson.

ZAUVJEK ZAJEDNO
režija: **Anastasiya Miroshnichenko**
zemlja: Francuska, Nizozemska, Belgija
trajanje: 96 min
Snažan i društveno relevantan dokumentarac o teškom izboru bez pravog odgovora, koji prikazuje ljubav spremnu na žrtvu za one koji su nam najvažniji.

TREĆI SVIJET
režija: **Arsen Oremović**
zemlja: Hrvatska
trajanje: 101 min
„Treći svijet“ više je od dokumentarnog filma o Haustoru, legendarnom zagrebačkom bendu koji je obilježio glazbenu scenu bivše Jugoslavije.

GRANDPA GURU
režija: **Silvio Mirošničenko**
zemlja: Hrvatska, BiH
trajanje: 91 min
Portretni dokumentarac koji eklektičnim stilom prikazuje kontinuitet rada benda Kultur Shock, s posebnim naglaskom na osebujan život, glazbu i umjetnost njihova pjevača i frontmena Srdana Gine Jevđevića.

OSMICA ŠTAPOVA
režija: **Cesare Bedogne**
zemlja: Italija
trajanje: 66 min
Glumica kreće na putovanje zajedno s redateljem, T. S. Eliotovom „Pustom zemljom“ i špilom tarot-karata.

FIUME O MORTE!
režija: **Igor Bezinović**
zemlja: Hrvatska, Italija, Slovenija
trajanje: 112 min
Gradani Rijeke, koju Talijani nazivaju Fiume, prepričavaju, rekonstruiraju i reinterpretiraju bizarnu priču o 16-mjesečnoj okupaciji grada 1919. godine, koju je predvodio talijanski pjesnik, „dandy“ i ratni huškač Gabriele D’Annunzio.

UNDERGROUND TOP LISTA
režija: **Lidija Špegar**
zemlja: Hrvatska
trajanje: 68 min
Film govori o glazbi u vrlo specifičnom kontekstu – na sprovodima, gdje dominira žalost koja kulminira u trenutku rastanka s pokojnikom.

ČUVAR PASTIRA
režija: **Hadara Oren**
zemlja: Izrael
trajanje: 69 min
Na izraelskom Divljem zapadu – Zapadnoj obali – nomadske arapske zajednice bore se za opstanak pod teretom okupacije.

Konkurencija
kratki dokumentarci

NOŽARIJE
režija: **Ivan Mokrović**
zemlja: Hrvatska
trajanje: 18 min
Stari mesarski nož, alatka tradicionalnog kolinja, narator je posljednjeg dana života jedne svinje usred ruralne balkanske seoske idile.

PROJEKT NIKA
režija: **Tadija Tadić**
zemlja: Hrvatska
trajanje: 18 min
Nika je mlada influencerica čija je majka ujedno i njezina menadžerica.

SAN
režija: **Juan Romo**
zemlja: Španjolska, Meksiko
trajanje: 12 min
„San“ je filmsko pismo zemlji Yucatánu koje promišlja o povijesnim procesima meksičke povijesti, uključujući osvajanje, evangelizaciju i globalizaciju.

SAN O ALEKSANDRIJI
režija: **Cecilia Orueta, Chema Conesa**
zemlja: Španjolska
trajanje: 19 min
Fotografkinja putuje u Aleksandriju u potrazi za gradom koji je Lawrence Durrell opisao u „Aleksandrijskom kvartetu“.

RUDNIK
režija: **Randa Maroufi**
zemlja: Francuska, Maroko, Katar, Italija
trajanje: 26 min
Film rekonstruira aktualni rad u neformalnim rudarskim jamama, koristeći scenografiju nastalu u suradnji sa stanovnicima grada koji nastupaju u vlastitim ulogama.

ŠAPAT KOJI ČUJEM
režija: **Aleksa Bujišić**
zemlja: Crna Gora
trajanje: 13 min
U kući pod brdom živi Slavka. Zimi kod nje boravi majka Miluša, o kojoj se Slavka brine – sprema joj hranu, oblači je, pomaže joj.

MAWTINI
režija: **Marianne Barakat**
zemlja: Francuska
trajanje: 24 min
Marianne upoznaje Juliju u Parizu u studenom 2023. Julia ima sedam godina, majka joj je Palestinka i bilježi svoju svakodnevicu kamerom.

BROD BUDALA
režija: **Alia Haju**
zemlja: Njemačka, Libanon
trajanje: 30 min
Alia i čudovišta njezina djetinjstva suočavaju se s dubokim ranama koje je ostavilo razaranje Bejruta.

SJEME IZ KIVUA
režija: **Néstor López, Carlos Valle**
zemlja: Španjolska
trajanje: 29 min
U regiji Kivu, jednom od najokrutnijih mjesta na svijetu, skupina žena dolazi u bolnicu Panzi nakon što su ih grupno silovali gerilci koji na tom području kontroliraju rudna bogatstva.

KOZE!
režija: **Tonči Gačina**
zemlja: Hrvatska, Francuska
trajanje: 20 min
Na zabačenom jadranskom otočiću koze su slobodno lutale četrdeset godina, napuštene nakon propalog poljoprivrednog projekta, sve dok nisu proglašene problemom.

U fokusu

OBIČNA KRUŠKA

režija: **Gregor Božič**
zemlja: Slovenija
trajanje: 15 min
U ne tako udaljenoj budućnosti koju je razorila klimatska kriza, tim znanstvenika analizira arhivske snimke poljoprivrednika iz prošlosti u pokušaju razumijevanja njihove povezanosti s tlom.

ANA, 15. LIPNJA 2024.

režija: **Jakov Benčić**
zemlja: Hrvatska
trajanje: 13 min
Ana Nikšić ima 24 godine. U istom danu mora obaviti fitting za jednu reviju, casting za drugu, fotografiranje za portfolio, prodavati robu na buvljaku, otići na jedan rodendan, te na još jednu zabavu nakon toga.

RACHEL I JA

režija: **Hadar Yoselewitz**
zemlja: Izrael
trajanje: 25 min
Nakon prekida romantične veze, Hadar je slomljena srca i pokušava pronaći način kako se nositi sa svojom situacijom.

PULS CHONGQINGA

režija: **George Georgakopoulos**
zemlja: Grčka, Kina
trajanje: 11 min
Prikaz svakodnevnog života Chongqinga, uzbuđljive metropole s više od 30 milijuna stanovnika.

SVJETLOST VODILJA

režija: **Cristina Rodriguez Paz**
zemlja: Španjolska
trajanje: 20 min
Kroz ovaj film posljednje čuvarice svjetionika odaju intimnu i refleksivnu počast profesiji koja je oblikovala njihove živote.

TIŠINA

režija: **Toni Meštrović**
zemlja: Hrvatska
trajanje: 23 min
Dugogodišnjim procesom restrukturiranja i privatizacije, političkim intervencijama, koruptivnim malverzacijama vladajućih struktura, radnice i radnici Brodogradilišta 3. maj godinu dana ostaju kući bez plaće, a pogon proizvodnje je utihnuo.

RIGO

režija: **Juan Hendel**
zemlja: Španjolska, Argentina
trajanje: 14 min
Rigoberto je sredovječni Meksikanac koji svoje vrijeme dijeli na rezbarenje životinja u drvetu i klanje svinja.

OVO NIJE KIKA

režija: **Tamara Pavićević**
zemlja: Crna Gora
trajanje: 12 min
Nitko ne zna Svetozara Nikočevića, ali svi su čuli za Kiku. Tetovirani, stari bodybuilder djeluje kao hodajuća prijetnja.

RECITIRANJE

režija: **Goran Milićević**
zemlja: Hrvatska
trajanje: 12 min
Film istražuje različite stilove recitacije poezije, od autora pjesme do umjetne inteligencije, kombinirajući dokumentarne i eksperimentalne pristupe.

PONESI DUŠU NA DLANU I HODAJ,
Sepideh Farsi, Francuska

Filmovi domaćih
autora

MEĐUGORSKI
BREVIJAR

režija: **Zdenko Jurilj**
zemlja: Bosna i Hercegovina
trajanje: 26 min.
Poetski kratkometražni dokumentarni film “Međugorski brevijar” posvećen je fenomenu tog mjesta.

LABIRINT UMA
I TIJELA

režija: **Katja Jurić, Lucija Delić**
zemlja: BiH
trajanje: 29 min
U svijetu gdje se hrana pretvara u tamnu sjenku, a svaki zalogaj postaje bitka, jedna djevojka hrabro korača putem suočavanja s vlastitim demonima.

ANDREJ MEETS
A FLOWER

režija: **Mili Đukić**
zemlja: BiH
trajanje: 24 min.
Promatrajući ovaj kompleksni rad fantazmagoričnih karakteristika uočavamo kako nas umjetnik uvlači u svoj svijet eksperimenta i percepcije života.

Off program

KRALJ TOMISLAV

režija: **Dražen Klarić**
zemlja: Hrvatska
trajanje: 65 min.
Film uz pomoć najvećih stručnjaka za rani srednji vijek rekonstruira doba kralja Tomislava, otkriva gdje je mogao stolovati, do kud su mogle sezati granice Tomislavove Hrvatske, ali i kakve veze ima Duvanjsko polje s njegovom krunidbom.

TOVA – NAJBOLJA
RUKA, NAJLOŠIJI
LAKAT

režija: **Damir Jelić**
zemlja: Hrvatska
trajanje: 52 min.
Prvi dokumentarac o svjetskom stolnoteniskom šampionu iz Duge Rese, legendarnom Antunu Tovi Stipančiću.

VRIJEME STRADANJA

režija: **Jozo Patljak**
zemlja: Hrvatska, BiH
trajanje: 90 min.
U Bosanskoj Posavini sukobi za vrijeme Drugog svjetskog rata zapravo započinju tek 1943., a najzanimljiviji je slučaj Odžaka, koji zbog nepovoljnog terena dugo nije mogao biti osvojen.

MIYAZAKI: DUH
PRIRODE

režija: **Léo Favier**
zemlja: Francuska
trajanje: 82 min.
Već 50 godina Hayao Miyazaki očarava svijet svojim filmovima.

FIUME O MORTE!, Igor Bezinović, Hrvatska, Italija, Slovenija

GRANDPA GURU,
Silvio Mirošničenko, Hrvatska, BiH

SJEME IZ KIVUA,
Néstor López, Carlos Valle, Španjolska

SAN O ALEKSANDRIJI
Cecilia Orueta, Chema Conesa, Španjolska

ZAUVIJEK ZAJEDNO, Anastasiya
Miroshnichenko, Francuska, Nizozemska, Belgija

REKLI SU O FESTIVALU

IVO PAVKOVIĆ,
gradonačelnik Širokog Brijega

MFF je tijekom četrvt stoljeća postao neizostavan dio kulturnog identiteta našega grada. Njihov predani rad na promicanju dokumentarnog filma, obrazovanju mladih i jačanju kulturnog života – ne samo u Širokom Brijegu nego i u cijeloj regiji – čini nas iznimno ponosnima. Kao Širokobriježanin koji je festival pratio i posjećivao i prethodnih godina, mogu istaknuti kako prijateljska atmosfera festiva-la nadilazi same filmske projekcije. Njegova posebnost leži u dosljednoj predanosti dokumentarnom filmu kao prostoru istine, izraza i duboke refleksije, s naglaskom na Mediteran – regiju bogate i burne povijesti kojoj pripada i Hercegovina. MFF ostaje čvrsta i nezaobilazna karika u kulturnom životu Širokog Brijega, a Grad će i ubuduće s ponosom pružati punu podršku ovom iznimnom događaju.

PREDRAG ČOVIĆ,
predsjednik Vlade ŽZH:

Ponosni smo što upravo u Županiji Zapadnohercegovačkoj raste festival koji njeguje kreativnost, otvara prostor mladim autorima i povezuje nas s filmskim stvaralaštvom cijele regije. Vlada ŽZH prepoznaje važnost ovakvih kulturnih manifestacija jer one doprinose jačanju kulturnog identiteta, obogaćuju društveni život te promoviraju naš kraj u međunarodnim okvirima. Želim čestitati organizatorima na trudu i predanosti, svim sudionicima i gostima ovogodišnjeg festivala poželjeti dobrodošlicu u Županiju, a publici da uživa u bogatom filmskom programu. Uvjeran sam da će i ovogodišnje izdanje MFF-a biti ispunjeno inspiracijom, susretima i vrijednim umjetničkim iskustvima.

Vlada ŽZH prepoznaje važnost ovakvih kulturnih manifestacija jer one doprinose jačanju kulturnog identiteta, obogaćuju društveni život te promoviraju naš kraj u međunarodnim okvirima. Želim čestitati organizatorima na trudu i predanosti, svim sudionicima i gostima ovogodišnjeg festivala poželjeti dobrodošlicu u Županiju, a publici da uživa u bogatom filmskom programu. Uvjeran sam da će i ovogodišnje izdanje MFF-a biti ispunjeno inspiracijom, susretima i vrijednim umjetničkim iskustvima.

GORAN KRALJEVIĆ,
predsjednik Uprave HT Eroneta:

HT Eronet već dugi niz godina prijatelj je i podupiratelj svih značajnih filmskih događanja u BiH – od Dana hrvatskog filma Ive Gre-gurevića u Orašju, preko Mediteran Film Festivala u Širokom Brijegu pa do Underwater Film Festivala. S MFF-om smo od njegova samog početka, a nevjerojatno je kako je brzo prošlo ovih 26 godina. Što se HT Erone-ta tiče, i ove smo godine osigurali besplatan Wi-Fi, dostupna je naša aplikacija za glasovanje gledatelja za najbolji film, a najsretniji među njima bit će i nagrađen. Također, na našoj Home TV platformi dostupna je videoteka u kojoj svi naši korisnici mogu pogledati neke od filmova s prijašnjih festivala.

preko Mediteran Film Festivala u Širokom Brijegu pa do Underwater Film Festivala. S MFF-om smo od njegova samog početka, a nevjerojatno je kako je brzo prošlo ovih 26 godina. Što se HT Erone-ta tiče, i ove smo godine osigurali besplatan Wi-Fi, dostupna je naša aplikacija za glasovanje gledatelja za najbolji film, a najsretniji među njima bit će i nagrađen. Također, na našoj Home TV platformi dostupna je videoteka u kojoj svi naši korisnici mogu pogledati neke od filmova s prijašnjih festivala.

Španjolski redatelj Néstor López u Širokom Brijegu predstavlja film “Sjeme iz Kivua”, a odmah nakon MFF-a fokusirat će se na kampanju za Oscara

Nitko nije patio više od žena istočnog Konga i zato sam snimio film o njima

Robert Bubalo

Španjolski redatelj Nestor López donosi na Mediteran Film Festival film “Sjeme iz Kivua” koji će večeras biti prikazan u konkurenciji, a koji je već prepoznat od strane kritike i publike širom svijeta. Film se bavi duboko emotivnom i teškom pričom o grupi žena koje pokušavaju ponovno preuzeti kontrolu nad svojim životima nakon što su bile žrtve silovanja od gerilaca u Kivu regiji, jednoj od najnasilnijih i najopasnijih područja svijeta. Redatelj, koji je nagrađivan na prestižnim festivalima poput Sundancea, Sitgesa te već ima i tri Goya nagrade, kroz ovaj rad istražuje ne samo osobnu borbu ovih žena, već i politički kontekst kontrole nad resursima poput koltana, koji je ključan za financiranje gerilskih sukoba. Ovaj projekt postao je, kako navodi, jedan od najvažnijih u njegovoj karijeri, a sam film osvaja međunarodnu priznanja zbog svoje društvene vrijednosti, uključujući nagradu Amnesty Internationala.

Snimali ste u bolnici Panzi, instituciji s globalnom reputacijom zahvaljujući radu dobitnika Nobelove nagrade za mir dr. Denisa Mukwegea. Kako je njegovo naslijeđe oblikovalo atmosferu i vaš pristup filmu?

Njegovo naslijeđe je sve, jer nam omogućava, nama u Europi, da saznamo za stvarnost koja je namjerno skrivena – a koju mi, Europljani, očito ne želimo primijetiti. Isprva je film trebao biti biografski film o Mukwegeu, no ubrzo smo shvatili da, iako je njegov rad ključan, pravu težinu priče nose žene.

Koliko je bilo izazovno uspostaviti kontakt i

povjerenje sa ženama koje su preživjele silovanje i pristale sudjelovati u filmu?

Za mene je najvažniji element povjerenje koje je izgrađeno. Medicinske sestre koje rade u bolnici Panzi mnogo su olakšale stvari. Tamo žene uče da je govoriti prvi korak prema ozdravljenju. Dijeljenje svojih priča dio je lijeka. Dakle, one koje su već u naprednoj fazi oporavka spremne su govoriti. Otud povjerenje raste s vremenom, sa zajedničkim životom, s transparentnošću u onome što želite reći. Uključivanje njih u proces pokreće snagu.

U filmu majčinstvo je prikazano kao oblik otpora i snage. Kako ste uspjeli prenijeti tu dimenziju?

Moja perspektiva bila je dati ženama prostor koji su trebale i razumjeti da je ljubav odgovor. Tko ne želi biti voljen? Tko ne želi da se netko brine o njemu? Vjerujem da je to vitalna perspektiva. Morate slušati, biti otvoreni i spremni mijenjati vlastite ideje. Majčinstvo je univerzalno, a dostojanstvo je inherentno ljudskom biću – posebno ženama koje se toliko bore da im dostojanstvo ne bude oduzeto. Otpornost i nastavak života najljepša su poruka koju možemo podijeliti kao ljudska bića. Nitko nije patio više na ovoj planeti od žena istočnog Konga. Nitko bolje od njih ne može nas podsjetiti da život ima smisla.

U svojoj karijeri ste osvojili priznanja na Sun-

Dokumentarni film najdjelotvorniji je alat. Povezuje nas sa stvarnim iskustvima i emocijama te omogućuje da priče dosegnu neslućene razine

SUŠTINA UMJETNOSTI jest ukazivati i gledati tamo gdje drugi ne žele, čak i ako boli. Umjetnost postoji kako bi nam dala alat koji omogućuje kritiku i usmjerava pozornost na ono što treba biti viđeno

danceu, Sitgesu, a imate i tri Goya nagrade. Po čemu je rad na Seeds from Kivu bio drugačiji od vaših prethodnih projekata?

Da, ponekad se osvrnem na ove nagrade i pomislim, wow, kakvo ludo putovanje. “S Kivu” je najposebniji projekt u cijeloj mojoj karijeri. Bio je sa mnom osam godina, od osnivanja moje tvrtke i mojih prvih koraka, sve do mog rasta kao redatelja. Otvorio mi je put. Zauvijek će biti najposebniji projekt moje karijere.

Dokumentarac kombinira duboko intimne svjedočanstva s politički nabijenim pitanjem kontrole mineralnih resursa. Kako ste uspjeli balansirati osobno s globalnim?

Ključ je bio u montaži. Tijekom snimanja i pisanja scenarija znao sam da ova nit mora biti dio filma. No, napraviti to u kratkom formatu, unutar ograničenog vremena, a da se zadrži emocionalno značenje, bilo je vrlo teško. Zajedno s montažerkom, Cristinom Otero, prošao sam 13 različitih verzija montaže dok nismo našli taj balans. I kad je došao, osjećao sam da je to ispravno – nije to bila sigurnost, više uvjerenje.

Amnesty International je nagradio film zbog njegova društvenog značaja. Vjerujete li da dokumentarni film može biti aktivno oružje u borbi za ljudska prava?

To je najvažnija stvar. Dokumentarni film je najefikasniji alat. Povezuje vas sa stvarnim isku-

stvima i stvarnim emocijama, a to omogućava da priče putuju do neslućenih razina.

Film također postavlja pitanje međunarodne šutnje o tragediji u Kongu. Smatrate li da umjetnost može napraviti vidljivim ono što politika sustavno ignorira?

To je sama suština umjetnosti – ukazivati tamo gdje drugi ne žele ukazivati, gledati tamo gdje drugi ne žele gledati, čak i ako boli. Umjetnost postoji da nam da alat koji omogućuje kritiku i pozornost na ono što treba biti viđeno.

Kada film prikazujete publici u Europi, na festivalima poput ovoga u Širokom Brijegu, kakve su reakcije, i kako se one razlikuju od onih u Africi?

Iskreno? Nema razlike. I to me fascinira. Gledanje filma u Španjolskoj, Koreji, SAD-u ili Švedskoj izaziva točno iste emocije. Fascinantno je – mislim da je to prvi put da sam to postigao u svojoj karijeri. U Africi, posebno u DR Kongu gdje sam ga već gledao, emocije su iste. Jedina razlika je što afričke žene smatraju da priča treba biti ispričana više, i da kratki film nije dovoljan. I slažem se.

Nakon ovog filma, što vidite kao svoj sljedeći izazov – hoćete li i dalje nastaviti raditi dokumentarce fokusirane na ljudska prava?

Pripremam dugometražni film “Seeds from Kivu”, proširujući ga izvan DR Konga na nova mjesta koja moraju biti uključena u sukob. Također, fokusiran sam na kampanju za Oscara za kratki film, jer smo na dugoj listi. Istovremeno, režirao sam više fikcija nego dokumentaraca, a moj novi kratki film “Polygon X” trenutno je u distribuciji. To je lijep trenutak za mene, a moji budući scenariji – i dokumentarni i fikcionalni – uvijek se vrte oko istraživanja ljudske prirode. Neizbježno je: uvijek ću govoriti o ljudskim pravima.

26. **MEDITERANFILMFESTIVAL/ ŠIROKI BRIJEG/7.–11. LISTOPADA 2025.**

VIŠESTRUKI DOBITNIK EMMYJA **BOBBY GRUBIĆ**, PRODUCENT I REDATELJ S ADRESOM U LOS ANGELESU, ČLAN JE ŽIRIJA 26. MEDITERAN FILM FESTIVALA

Danas mala ekipa može napravi svjetski film uz pomoć novih alata. No najvažnija ostaje ljudska kreativnost i poruka

razgovarala Katarina Marijanović

Bobby Grubić, višestruki dobitnik Emmyja, bit će član žirija za kratkometražni film na 26. Meditu. Grubić, koji je stekao međunarodno priznanje za svoj rad u različitim medijskim formatima, ističe kako je za njega čast biti dio festivala s tako dugom tradicijom.

Dolazite u Široki Brijeg kao član žirija Mediteran Film Festivala za kratkometražni film. Što za Vas osobno znači biti dio ovog festivala i ove selekcije?

Velika mi je čast što sam dio žirija MFF-a. Festival u Širokom Brijegu ima kontinuitet i višegodišnji ugled u regiji, a za mene je uvijek inspirativno promatrati kako dokumentarni film odražava stvarnost Mediterana i ovog dijela Europe. Biti u društvu autora i publike koji cijene autentične priče posebno me ispunjava i nadahnjuje.

Kao višestruki dobitnik Emmy nagrada, s iskustvom rada u različitim medijskim formatima, koliko Vam je izazovno i inspirativno ocjenjivati dokumentarne filmove?

Svaki dokumentarni film nosi vlastiti svijet i energiju, ali i poruku te materiju koju je netko izučavao kako bi nam je vjerodostojno predložio. Kao autor, znam koliko je teško zabilježiti istinu, a pritom zadržati umjetnički pečat. Za mene je izazov i zadovoljstvo gledati filmove kroz prizmu zanata i emocije; inspirira me što uvijek otkrijem nove načine pričanja priča — ali i nove, još neotkrivene životne teme.

Što, prema Vašem mišljenju, čini film uspješnim — je li to snažna ideja, vizualna izražajnost, emocija ili kombinacija svega navedenog?

Film je definitivno spoj svega navedenog — ali ako moram izdvojiti, rekao bih da emocija uvijek daje filmu dušu. Ideja i vizualna forma su važne, no bez emocije nema veze s publikom. Kada se sve to spoji, nastaje djelo koje doista odjekne i ne ostavlja gledatelja ravnodušnim.

Vaš rad obuhvaća televizijske reklame, korporativne filmove, dokumentarce, turističke promo filmove, biografije i igrane projekte. Čemu vas je naučilo to iskustvo?

Širini. U reklamama sam naučio ekonomiji izraza, kako u 30 - 60 sekundi reći bitno i uvesti gledatelja u priču; u dokumentarcima autentičnosti; a u igranom filmu dubini. Kada gledam film, vrednujem ga kao cjelinu — ne samo tehnički ili umjetnički, nego prema tome koliko uspješno komunicira s publikom, tj. koliko je uvlači (ili ne) u svoj svijet.

MARKO PRPIĆ/PYXSELL

Festival u Širokom Brijegu ima kontinuitet i višegodišnji ugled u regiji. Biti u društvu autora i publike koji cijene autentične priče posebno me ispunjava i nadahnjuje

Često ističete važnost medijske konvergencije i utjecaj umjetne inteligencije u produkciji i marketingu. Kako te nove tehnologije mijenjaju filmsku i audiovizualnu industriju?

Umjetna inteligencija i medijska konvergencija mijenjaju sve — od pisanja scenarija do distribucije. Danas je moguće da mala ekipa napravi film svjetske razine uz pomoć novih alata. No tehnologija je samo alat — najvažnija ostaje ljudska kreativnost i poruka koju želimo prenijeti. U konačnici, priča i emocija koju nosi najbitniji su.

Kratkometražni filmovi često služe kao poligon za mlade autore. Koliko im takvi projekti mogu otvoriti vrata prema većim filmskim ostva-

renjima?

Kratki film je laboratorij ideja. Tu se može eksperimentirati, riskirati i graditi prepoznatljiv stil. Za mnoge autore kratki film bio je ulaznica u svijet dugometražnog filma. Primjerice, Whiplash je najprije bio kratki film, a nakon njegova uspjeha snimljen je istoimeni dugometražni film koji je osvojio tri Oscara. Na kratkom filmu gradite ekipu i upoznate ljude s kojima želite raditi veće projekte — vjerujem da je taj format i dalje iznimno bitan.

Koliko je po Vašem iskustvu važno da festivali poput MFF-a promoviraju domaće autore i daju im vidljivost?

Izuzetno je važno. Lokalni auto-

ri trebaju platformu da ih publika upoznala, a međunarodni gosti da ih otkriju. Takva vidljivost često vodi do novih prilika i koprodukcija. Tu je i networking — upoznavanje novih ljudi iz struke s kojima ćete razmijeniti ideje, družiti se na festivalu i možda pokrenuti projekt; u svakom novom razgovoru rađaju se nove ideje.

Na festivalu će biti predstavljen i projekt povijesnog filmskog epta "Urotnici", koji režirate prema priči Mire Gavranca. Što je za vas osobno izazovno u ovom projektu?

"Urotnici" su izuzetno zahtjevan i uzbudljiv projekt: ekranizacija povijesne priče o Petru Zrinskom i Franu Krsti Frankopan, s univerzalnim temama slobode, izdaje, žrtve i cijene dostojanstva. Često ga opisujem kao hrvatski Braveheart — ne kao kopiju, nego po emocionalnoj i tematskoj srodnosti: narod koji se suprotstavlja nadmoćnoj sili, bratstvo i osobni ulog junaka, borba za političku i kulturnu slobodu te tragična katarza. U tom smislu, Hrvati su "Škoti" ove priče, a Habsburška vlast preuzima ulogu "Engleza" iz Gibsonova filma — simbolički okvir koji međunarodnoj publici odmah približava razmjere borbe i žrtve. Naš je izazov spojiti povijesnu autentičnost sa suvremenim filmskim jezikom kako bi priča snažno odjeknula i današnjoj publici u Hrvatskoj i svijetu.

Na kojim projektima trenutno radite i što Vam je trenutačno u fokusu u profesionalnom smislu?

Trenutno mi je u fokusu nagrađivani kratki film Samoća/Lonely — ujedno i moj prvi igrani film na hrvatskom jeziku — koji, nakon uspješnih festivalskih projekcija u regiji, nastavlja turneju po svijetu. Zatim povijesni dugometražni triler Urotnici, upravo poliramo scenarij, razvijamo paket za financiranje te razgovaramo s koproducentima i fondovima u regiji i Europskoj uniji kako bismo zatvorili financijsku konstrukciju za produkciju. Uz to, uključen sam u međunarodnu suradnju na indonezijsko-hrvatskom projektu Sore (Žena iz budućnosti), koji je nedavno odabran kao indonezijski kandidat za Oscara. I za kraj, razvijam jedan "slatki" mali projekt koji bi mogao izrasti u nešto veliko — animiranu seriju o Barbari Celjskoj, Crna kraljica.

Kao član žirija, kakvu poruku želite poslati mladim autorima čiji će filmovi biti prikazani na ovom festivalu?

Poruka je jednostavna: budite autentični i hrabri. Neka vas ne plaši ni tehnička ograničenost ni tržište. Ako imate iskrenu priču i strast da ju ispričate, ona će naći svoj put do publike.

Večernji list

26. MEDITERAN FILM FESTIVAL/ 7.-11. 10. 2025./ MFF.BA

POLIKLINIKA CENTRAL

GURMAN RESTAURANT • PIZZERIA

RTVHB

RSB

Restoran Motel

R:V

JABUKA.TV

bljesak info bh. internet magazin

GRAD ŠIROKI BRIJEG • FONDACIJA ZA KINEMATOGRAFIJU SARAJEVO • MINISTARSTVO CIVILNIH POSLOVA BIH • FEDERALNO MINISTARSTVO KULTURE I ŠPORTA • MINISTARSTVO OBRAZOVANJA, ZNANOSTI, KULTURE I ŠPORTA ŽUPANIJE ZAPADNOHERCEGOVAČKE • SREDIŠNJI DRŽAVNI URED ZA HRVATE IZVAN REPUBLIKE HRVATSKE • URED ZA EUROSKE INTEGRACIJE ŽUPANIJE ZAPADNOHERCEGOVAČKE

HTERONET

Veza koja traje

**7–11/10/2025/ŠIROKI BRIJEG
FESTIVAL DOKUMENTARNOG FILMA**
26TH MEDITERRANEAN FILM FESTIVAL / WWW.MFF.BA
FESTIVAL OF DOCUMENTARY FILMS / BOSNIA AND HERZEGOVINA

 No.26

Kino Borak / Borak Cinema
19:00 / 7pm: OTVARANJE FESTIVALA / OPENING CEREMONY
KONKURENCIJA 1 / COMPETITION 1
TREĆI SVIJET / THIRD WORLD
Arsen Oremović / Hrvatska / Croatia / 101 min.

21:00 / 9:00pm: KONKURENCIJA 2 / COMPETITION 2
NOŽARIJE / KNIFELIFE Ivan Mokrović / Hrvatska / Croatia / 18 min.

BROD BUDALA / SHIP OF FOOLS
Alia Haju / Njemačka, Libanon / Germany, Lebanon / 30 min.

SAN O ALEKSANDRIJI / DREAM OF ALEXANDRIA
Cecilia Orueta, Chema Conesa / Španjolska / Spain / 19 min.

SJEME IZ KIVUA / SEEDS FROM KIVU
Néstor López, Carlos Valle / Španjolska / Spain / 29 min.

Hrvatski redatelj Zrinko Ogresta nakon 23 godine stiže u Široki Brijeg na Mediteran Film Festival

Mladi, klonite se trendova, ne oponašajte. Nastojte biti svoji. Nije lako, ali isplati se

Katarina Marijanović

Hrvatski redatelj Zrinko Ogresta nakon 23 godine ponovno je u Širokom Brijegu u istoj ulozi, onoj člana žirija koji će ocijeniti i s kolegama Brankom Bešević Gajić i Tonijem Cahunkom izabrati Grand Prix Mediteran Film Festivala. U razgovoru za Večernji list Ogresta se prisjeća početaka ovog festivala, ističući entuzijazam i izvrsnu organizaciju, da bi danas, kada obilježava svoje 26. izdanje, postao jedna od najvažnijih međunarodnih smotri posvećenih dokumentarnom filmu. Redatelj smatra da je kontinuitetom MFF dokazao svoju relevantnost na regionalnoj i europskoj filmskoj sceni, a i dolazak u Široki Brijeg za njega je posebno emotivan s obzirom na to da i sam vuče korijene iz Hercegovine.

Ove godine ponovno ste u Širokom Brijegu, na Mediteran Film Festivalu, i to kao član žirija. Kakve uspomene nosite iz 2003., kada ste bili predsjednik žirija na njegovu prvom izdanju?

- Festival je već tada, u svom prvom i ponešto drugačijem okviru od ovoga danas, ponudio kvalitetan program, a osobito su me impresionirali zanimanje i posjet publike. Premda se radilo o prvom izdanju festivala, organizacija je bila na izvrsnoj razini i sve je prštalo entuzijazmom. S obzirom na to da je i moje podrijetlo s mamine strane iz Hercegovine, ona je iz loze Čilića iz Međugorja, sve skupa za mene je bilo i vrlo emotivno.

Festival danas obilježava svoje 26. izdanje. Kako gledate na njegov kontinuitet i ulogu u regionalnoj i europskoj festivalskoj mreži?

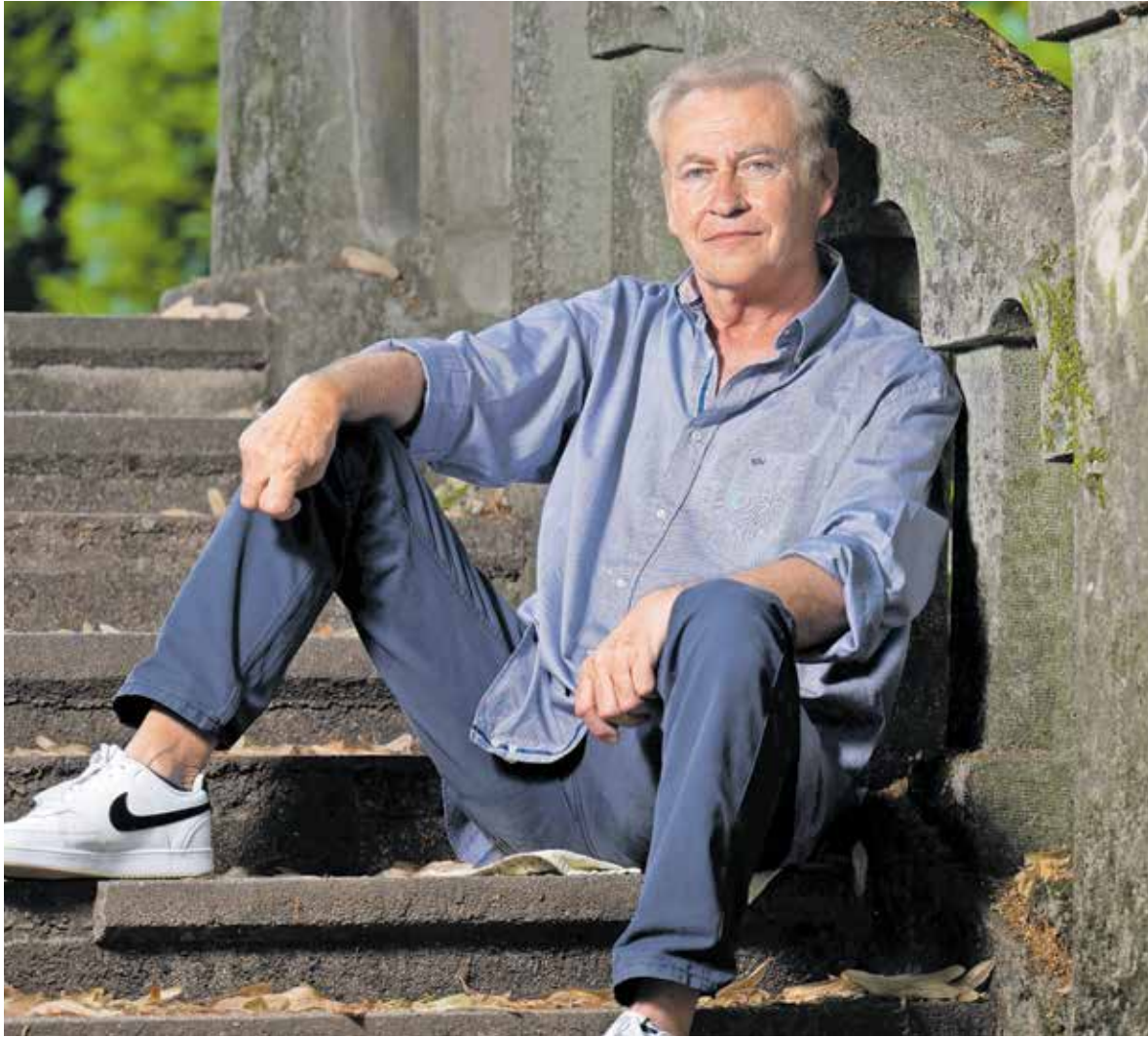
- Čini mi se da je riječ o vrlo relevantnom međunarodnom festivalu, u BiH zacijelo najvažnijem kad je posrijedi dokumentaristički film. Da bi to postao i ostao, festival je tijekom godina morao podizati svoju selekcijsku i organizacijsku razinu, a to je, barem prema onomu koliko sam pratio festival, sustavno činio.

Kao član žirija, na što ćete posebno obraćati pozornost prilikom ocjenjivanja filmova i kako biste ocijenili program u konkurenciji?

- U procjeni vrijednosti filma uvijek je primarno ono što je i kako je autor filma izložio. Pritom svaki film nepogrešivo otkriva iskrenost i autentičnost autorovih namjera. Danas, naime, živimo u vremenu kad je film, i igrani i dokumentaristički, preplavljen sadržajima “koji se nose”. Sadržajima kojima nerijetko pojedine autorice i autori posežu da bi eventualno ostvarili kakav festivalski uspjeh.

To se, dakako, ponekad i dogodi. Međutim, festivalski uspjeh nikada ne može osigurati život filmskoga djela ako ono samo nije autentično, kvalitetno i izraz iskrene stvaralačke i autorske potrebe njegova tvorca. Filmska povijest puna je filmova ovjenčanih nagradama, a zatim zaboravljenih. I suprotno, toliko je filmova koje su važne nagrade mimoišle, a ostali su trajno kulturno dobro nacionalnih i svjetskih kinematografija.

Ako se, recimo, zadržimo na području igranoga filma, zanimljiv je podatak kako jedan od ponajvećih svjetskih redatelja - Alfred Hitchcock nikada nije nagrađen Oscarom za režiju unatoč čak pet nominacija. Ovogodišnji program filmova u Širokom Brijegu nedvojbeno nudi niz vrlo kvalitetnih djela.

ZRINKO OGRESTA: Pripremam predstavu u dramskom kazalištu Gavella. U travnju iduće godine, ako Bog da, prvi put bih se trebao pojaviti i s jednom kazališnom režijom

U svojim ste filmovima često istraživali emocionalne i psihološke lomove likova, otkrivajući ono što se skriva iza “građanske fasade”. Koliko je važno da filmovi koje danas gledamo i nagrađujemo također nose tu društvenu i psihološku dubinu?

- Rekao bih, možda sam subjektivan, da je važnije no ikada. Naime, živimo u vremenu silne površnosti. U svemu. Sadržaji se nerijetko oblikuju na brzinu, bez temeljitog poznavanja i razumijevanja problema kojima se žele baviti. To je zorno u svim umjetničkim disciplinama, pa tako i filmu.

Činjenicom da je tehnološki film postao pristupačan mahom svakome, gotovo svatko tko danas odluči snimiti film - to zapravo i može jer su tehničke pretpostavke za snimanje filma danas vrlo dostupne i razmjerno jeftine.

Takva mogućnost donijela je dosta pozitivnoga na području filma, ali bih rekao i jednako toliko negativnoga. Intelektualna i filmska erudicija nekoć je bila gotovo pretpostavka filmskih autora, poglavito onih ponajvećih. Danas to i nije uvjet bez kojega se ne može.

U kontekstu vašeg opusa, od “Krhotina”, preko “Crvene prašine”, filma “Tu” i “S one strane” pa do “Plavog cvijeta” - publika i kritika često ističu snažan vizualni stil i inovativno pripovijedanje. Koji vam je film osobno najdraži ili najvažniji u stvaralačkom smislu?

- To je pitanje na koje svaki autor nerado odgovara jer je u svakom utkan dio njegove osobnosti, svjetonazora, sadržajnih i estetskih sklonosti, pa ni ja u tom smislu nisam iznimka.

Dobitnik ste brojnih domaćih i međunarodnih priznanja, uključujući i Nagradu “Vladimir Nazor” za životno djelo. Kako doživljavate činjenicu da je vaš rad već sada pre-

poznat kao kanonski dio hrvatske kinematografije?

- Sama po sebi ta činjenica lijepo zvuči, ali se njome ne zanosim. Kako sam već spomenuo, postajemo sve površniji, i to globalno. Sve manje znamo i pamtimmo te se ni jedan stvaralac, filmski ili bilo kakav drugi, ne bi smio zanositi svojom važnosti za kulturu neke sredine ili zajednice. Često pomislim na brojne hrvatske, ali i svjetske stvaraoc, koje njihove, ali i šire sredine vrlo brzo zaborave. Čak i one žive. Sjete ih se tek u trenutku kad preminu. Ako se samo zadržimo na području hrvatskoga filma, kad ste posljednji put pročitali nešto o djelu vrhunske hrvatske glumice Božidarke Frajt ili o središnjim djelima redatelja Antuna Vrdoljaka? Oboje su zadužili hrvatsku kulturu. Nadalje, hrvatsku književnost prije nešto manje od dvije godine osiromašio je odlazak Danijela Dragojevića, pjesnika koji ne samo da je vrh hrvatske poezije već i europske. Napravite li anketu, čak i među tzv. intelektualcima, sumnjam da će ih puno znati o kome je riječ, a onih koji poznaju njegovu poeziju bit će još i manje. Kvalitetni stvaraoci zato utjehu jedino mogu tražiti u činjenici da razinu njihova djela ništa ne može poništiti. Čak ni vrijeme. Naime, uvijek se dogodi neki trenutak kad u dolazećim generacijama netko iščeprka djelo ili djela vrijednih stvaralaca koji više nisu među nama i tada oni “uskrnu”.

Kao profesor na Akademiji dramske umjetnosti u Zagrebu i na VERN-u, imate stalni doticaj s mladim generacijama filmaša. Što njih najviše zanima i koliko se razlikuje njihov pogled na film od vašeg kada ste započinjali karijeru?

- Prije svega treba naglasiti da svako vrijeme donosi svoje talente. Uloga sredina u kojima oni žive i stvaraju jest i da ih prepozna i potiče njihov rad. Zbog sve veće površnosti,

koju sam već opisao, taj postupak je danas, čini mi se, donekle kompromitiran. Prave vrijednosti teže se detektiraju te, ako se stvaraocu ne dogodi neko “odličje”, neka nagrada, lako može ostati neprimijećen, premda je itekako kvalitetan. Čini mi se da je u tom smislu prije bilo bolje, i to u svim umjetničkim područjima. Ako bih nastojao definirati temeljnu razliku u umjetničkim pristupima novijih generacija u odnosu na one prijašnje, možda bi to bila znatno veća fokusiranost novih stvaralaca na same sebe, na svoje osobne probleme koji vrlo često postaju isključivi sadržaj njihovih djela. Prije, a u tu skupinu ubrajam i sebe, stvaraoci su se svojim djelima znatno više referirali na vrijeme i život u sredinama kojima pripadaju. Kao da su u svojim djelima, koja su svakako uvijek i osobna jer umjetnost drugačija ne može ni biti, nastojali oslikati, zabilježiti sociopolitički trenutak u kojemu djelo nastaje. Gledajući takve filmove nekoliko ili niz godina nakon što su ti filmovi nastali, suvremeni gledatelj može jasno doživjeti to vrijeme, upoznati ga i osjetiti. Možda čak i razumjeti. U tom smislu imam i osobnih iskustava. Film koji sam snimio 1999., “Crvena prašina”, danas je na internetu vjerojatno najgledaniji hrvatski film, a možda i među zemljama u okruženju. Reakcije generacija onih koji taj film danas gledaju, a u trenutku kad je film sniman nisu bili ni rođeni, doista su osobite. Mahom svi film vrlo dobro razumiju, emotivno ih dotiče i preporučuju ga drugima za gledanje.

Hrvatska kinematografija posljednjih godina doživljava svojevrсни zamah na međunarodnoj sceni. Kako to vidite iz pozicije redatelja i člana Europske filmske akademije?

- Ta je činjenica nedvojbeno jako dobra za našu kinematografiju. Osvjetlila je nekoliko vrlo darovitih autorica i autora, ali je osvjetlila i

Prije ako niste imali međunarodno prepoznat film, vrlo ste teško dopirali do gledatelja. Danas je to važno, ali ne i presudno. Društvene mreže doseg-nule su toliki utjecaj kakav prikazivanje ili nagrada na nekom važnom festivalu nemaju

neke čija djela ne opravdavaju takvu pozornost. Mahom je tu riječ o stvaraocima koji su svoj “uspjeh” mogli zahvaliti općoj površnosti o kojoj sam govorio i trendovskom pristupu sadržajima “koji se nose”. Međutim, takvi bljeskovi su kratkotrajni.

Vaši filmovi redovito analiziraju društvene i političke silnice koje oblikuju svakodnevni život. Kako danas gledate na ulogu filma kao kritičkog ogledala društva?

- Film je oduvijek bio i medij kojim su se promicale određene ideje i svjetonazori. Čini mi se kako se to, međutim, prije radilo nešto suprotnije ili s više umjetničkoga dara. Govorim, naravno, načelno. Danas se susrećem sa znatno većim brojem filmova čija je ideološka dimenzija tolika da zasjenjuje sam film kao djelo, bitno je prije svega plasirati ideju, a stvaralačka razina je sekundarna. Međutim, možda sam u ovoj procjeni suviše subjektivan, nekako je ljudski da sa vremenom više cijenimo ono što je iza nas.

Koliko su za vaše stvaralaštvo važni međunarodni festivali poput Berlina, Venecije ili Karlovy Vary? Jesu li oni i dalje ključni za afirmaciju autora s naših prostora?

- Važni su. Prije možda čak i važniji nego danas. Prije ako niste imali međunarodno prepoznat film, vrlo ste teško dopirali do gledatelja. Danas je to važno, ali ne i presudno. Društvene mreže doseg-nule su toliki utjecaj kakav prikazivanje ili nagrada na nekom važnom festivalu nemaju.

Koliko je teško balansirati između autorskog izraza i komunikacije s publikom? Postoji li trenutak kada ste morali napraviti kompromis?

- Ne postoji. Nastojiš li biti krajnje pošten u svom stvaralačkom pristupu, tvoje djelo, pod pretpostavkom da je profesionalno relevantno, uvijek će naći dovoljno širok broj onih koji će ga htjeti vidjeti.

Na kojem projektu trenutačno radite i što vam je danas u fokusu kao autoru?

- Pripremam predstavu u dramskom kazalištu Gavella. U travnju iduće godine, ako Bog da, prvi put bih se trebao pojaviti i s jednom kazališnom režijom. Riječ je o dramatisaciji slavnog romana suvremene hrvatske književnosti “Mirisi, zlato i tamjan” Slobodana Novaka. Razina mog entuzijazma novim područjem u koje ulazim proporcionalna je razini moje treme.

Što biste poručili mladim autorima koji će možda sutra sjediti na vašem mjestu, u žirijima, ili će predstavljati svoje filmove pred publikom u Širokom Brijegu?

- Klonite se trendova, ne oponašajte. Nastojte biti svoji. Nije lako, ali isplati se.

7–11 / LISTOPAD / OCTOBER / 2025 / ŠIROKI BRIJEG

MEDITERAN FILM FESTIVAL No.26

GLASAJTE ZA
NAJBOLJI FILM 26. MFF

**OSVOJITE
PAMETNI SAT**

Samsung Galaxy Watch7 40mm BT

Skenirajte
i glasajte

GENERALNI
SPONZOR

HT eronet

Arsen Oremović, s čijim je filmom “Treći svijet” sinoć otvoren 26. Mediteran Film Festival

Rundek i Sacher nisu samo “osnivači benda”, oni su dva suprotna svemira koja su u sudaru stvorila nešto treće što se zove Haustor

Poštovanje prema albumu “Treći svijet” podrazumijeva se. Ali ja ga nisam tretirao kao neki eksponat s pijedestala, ipak je to album iz mog vremena kada sam ga kupio “pod normalno” i takvim sam ga i tretirao

Razgovarala: Katarina Marijanović

Arsen Oremović, hrvatski redatelj i scenarist, nakon 12 godina vraća se na Mediteran Film Festival na kojem je predstavio svoj redateljski prvijenac “U braku sa švicarcem”. Za njega povratak u Široki Brijeg označava povratak u “nultu točku” jer je upravo tada počeo svoj filmski put. Njegov posljednji film “Treći svijet” nije standardni glazbeni dokumentarac, već pokušaj da se uhvati kreativni proces i dinamika benda Haustor, s posebnim naglaskom na Darka Rundeka i Srdana Sacher, njihove suprotne pristupe i stvaranje “trećeg svijeta”.

Na Mediteran Film Festival vraćate se 12 godina nakon što ste predstavili svoj redateljski prvijenac “U braku sa švicarcem”. Kako doživljavate taj povratak i kako biste usporedili danas svoj put u dokumentaristici s onim tadašnjim početnim koracima?

- Povratak u Široki Brijeg za mene je, zapravo, povratak u neku vrstu nulte točke. “U braku sa švicarcem” bio je moj prvi film i tada nisam znao kamo će me dokumentaristika odvesti. Danas, nakon dvanaest godina, mogu reći da me put vodio u razne smjerove – od društveno angažiranih priča do onih koje ulaze u samu srž umjetničkog stvaranja. Razlika je dosta u pristupu: tada je moj rad bio, i svjesno i ciljano, prožet aktivističkim novinarskim radom, a danas me više zanimaju istraživanja poetike. Također, tada mi je filmsko stvaranje bilo usporedni teritorij uz novinarstvo, a već godinama to je moje glavno i jedino područje.

Film “Treći svijet” nije standardni glazbeni dokumentarac, već, kako navodite, pokušaj da se uhvati duh i kreativni proces Rundeka i Sacher.

Povratak u Široki Brijeg za mene je, zapravo, povratak u neku vrstu nulte točke. “U braku sa švicarcem” bio je moj prvi film i tada nisam znao kamo će me dokumentaristika odvesti

ra. Zašto vam je bilo važno odstupiti od klasične forme biografskog dokumentarca?

- Nisam htio raditi klasičnu biografiju benda jer me ona nikad nije zanimala. Možeš nabrojiti datume, albume i koncerte, ali to ne govori ništa o unutarnjoj dinamici i kreativnoj energiji koja pokreće ljude. Rundek i Sacher nisu samo “osnivači benda”, oni su dva suprotna svemira koja su u sudaru stvorila nešto treće, što se zove Haustor. To je bio moj fokus – uhvatiti tu iskr, taj treći svijet, a ne slagati kronologiju.

U filmu često napuštate linearnu naraciju i dajete prostor fragmentima, atmosferi i paralelnim perspektivama. Koliko je to rezultat namjere, a koliko procesa koji se sam nametnuo tijekom snimanja?

- Fragmenti, paralelne perspektive i atmosfera nisu bili unaprijed isplanirani kao forma, nego su se nametali sami jer se ovdje radi i o bendu, odnosno unutarnja dinamika, daleko od linearne. Ta struktura filma odražava njihov način postojanja: ništa nije išlo glatko, sve je bilo u kontrapunktu. A takvo je bilo i snimanje jer bismo malo radili, pa dulje vrijeme ne bismo i onda opet rad; s time da i faze nesnimanja nisu bile faze nerada, nego traženja smisla u svemu tome i kontemplacija. Ali zato smo dobili situacije o kojima na

Moja pankerska mladost i Blitzkrieg nisu važni samo zato što sam “svirao u bendu”, nego zato što sam iznutra osjetio što znači boriti se s vlastitim ograničenjima

početku nismo ni sanjali, a to je da je bend završio opet u studiju zajedno. U tom smislu namjera i proces zapravo su se stopili.

Vaš opus oscilira između društveno angažiranih tema i istraživanja umjetničkih procesa. Može li se reći da u oba slučaja zapravo istražujete isto – čovjekovu unutarnju borbu i stvaralačku energiju?

- Može se reći da se i društvene i umjetničke teme kod mene svode na isto pitanje: što čovjeka pokreće iznutra, gdje nastaje energija da se izboriš s problemom ili da stvoriš nešto novo. U prvom slučaju to su egzistencijalne borbe, a u drugom kreativne. Ali iza oba stoji ista potreba – da se preživi, da se pronađe smisao, da se izrazi ono što bi inače ostalo neizrečeno. Dokumentarac je samo ogledalo tog procesa, bez obzira na temu.

Album “Treći svijet” često se spominje kao jedno od ključnih glazbenih ostvarenja yu-rocka. Kako ste vi, kao autor filma, tražili ravnotežu između poštovanja prema toj ostavštini i potrebe da stvorite vlastiti autorski pogled?

- Poštovanje prema albumu “Treći svijet” podrazumijeva se – on je dio glazbene povijesti, ne samo Haustora nego i cijele scene. Ali ja ga nisam tretirao kao neki eksponat s pijede-

Razlike su mi često bile veći izazov izvan kamere jer sam se morao prilagođavati svakome od njih, naučiti njihove specifične načine funkcioniranja

stala, ipak je to album iz mog vremena kada sam ga kupio “pod normalno” i takvim sam ga i tretirao. Dakle, nisam tretirao relikviju, nego pokušao pokazati kako je nastao, u kakvim napetostima i kontradikcijama.

Koliko su vaša pankerska mladost i iskustvo s bendom Blitzkrieg utjecali na to da danas s tolikim razumijevanjem i strašću ulazite u svijet glazbenika?

- Moja pankerska mladost i Blitzkrieg nisu važni samo zato što sam “svirao u bendu”, nego zato što sam iznutra osjetio što znači boriti se s vlastitim ograničenjima i snagom kolektiva. U mom slučaju glazba je uvijek bila prvi interes – bend je došao tek kao posljedica tog interesa, kao pokušaj da u praksi isprobam ono što me već dugo zaokupljalo. To iskustvo me kasnije vodilo i u filmovima: u “Trećem svijetu”, ali i u “Sudaru u dvorcu”, gdje sam pratio Mateja Meštovića i Sudar Percussion na snimanju albuma. U oba slučaja mene ne zanima samo rezultat, nego proces – kako iz kaosa i nesigurnosti nastaje nešto što će poslije zvučati čvrsto i samorazumljivo.

Rundek i Sacher predstavljaju dva suprotna pristupa – improvizacija i sloboda nasuprot disciplini i strukturi. Je li Vam tijekom snimanja bilo važnije uhvatiti njihove razli-

ke ili trenutke kada se uskladjuju i stvaraju “treći svijet”?

- Oboje je bilo jednako važno. Razlike su mi često bile veći izazov izvan kamere jer sam se morao prilagođavati svakome od njih, naučiti njihove specifične načine funkcioniranja. Rundek svoj prostor štiti tako da ostaje pomalo “neuhvatljiv”, izmiče kad osjeti da bi ga netko htio definirati ili ograničiti. Sacher, naprotiv, ulazi izravno i bez kompromisa, inzistira na svom pristupu i često tjera okolinu da reagira na njega. To su dvije suprotne strategije, ali upravo u sudaru tih energija nastaje ono što se u filmu i u njihovoj glazbi prepoznaje kao “treći svijet”.

Neka anegdota sa snimanja koju biste izdvojili?

- Nemam klasičnu anekdotu u smislu veselih priča sa snimanja, ali postoji jedna situacija koja mi se urezala. Bili smo kod mene i pustio sam im kako sam vizualizirao jednu novu pjesmu koju su upravo odsvirali u filmu. Obojica inače ne vole spotove, i to prilično jasno daju do znanja. Tako sam se doslovno osjećao stisnut između njih dvojice dok je pjesma, još uvijek u sirovoj radnoj verziji, išla preko ekrana. Kad je završila, Rundek se samo ustao i rekao: “Ok, spot imamo, sad još samo moramo mi završiti pjesmu.” Nisam mogao vjerovati – laknulo mi je. Taj prizor je ušao i u film, baš onako kako se dogodio. Ironija je u tome da oni tu pjesmu, zapravo, nikad nisu završili.

Film “Sudar u dvorcu” i “Treći svijet” naizgled su potpuno različiti, ali oba ulaze duboko u proces stvaranja glazbe. Što je za vas najintrigantnije u trenutku kada se ideja pretače u zvuk, a zvuk u emociju?

- Najintrigantniji mi je onaj trenutak kad se nešto nevidljivo počne pretvarati u zvuk. To je trenutak koji nema objašnjenja – možeš ga opisivati i analizirati, ali ga nikad ne možeš do kraja “uhvatiti”. U “Sudaru u dvorcu” to je bio trenutak kad ansambl ulazi u potpuno novi teritorij i zajedno otkriva gdje će ga glazba odvesti. U “Trećem svijetu” to su Rundek i Sacher, koji iz svojih kontrasta grade zajednički prostor. U oba slučaja to je čista alkemija: iz zraka, iz tišine, odjednom nastane nešto što preraste u emociju. To mi je možda i najfascinantnija dimenzija glazbe – njezina sposobnost da iz ničega stvori osjećaj koji postane stvaran.

Publika često očekuje da dokumentarac “objasni” i “posloži” činjenice. Vi ste, naprotiv, odlučili gledatelju prepustiti slobodu da sam poveže točke. Smatrate li da dokumentarist ima odgovornost voditi publiku ili je njegova uloga otvoriti prostor za vlastito tumačenje?

- Ne mislim da dokumentarist mora objašnjavati i poslagivati činjenice – to je posao udžbenika. Dokumentarac bi trebao otvoriti prostor za iskustvo, za osjećaj i za vlastito tumačenje gledatelja. Ako sve unaprijed posložiš, zatvoriš prostor mašti. Meni je važnije ponuditi elemente, fragmente i atmosferu iz kojih gledatelj može stvoriti vlastitu sliku. To je riskantnije jer zahtijeva aktivniju publiku, ali upravo zato mislim da je snažnije. ●

ISPUNJENO KINO BORAK U ŠIROKOM BRIJEGU

Džubranovim stihovima i Haustorovim ritmovima otvoren Mediteran Film Festival

"ISKAZANA mi je velika čast i proglašavam festival otvorenim", rekao je glumac Vinko Kraljević na pozornici kina Borak, gdje je, umjesto klasičnim govorom, 26. Mediteran Film Festival otvorio stihovima pjesnika Halila Džubrana

R. I.

"Iskazana mi je velika čast i proglašavam festival otvorenim", rekao je glumac Vinko Kraljević na pozornici kina Borak, gdje je, umjesto klasičnim govorom, 26. Mediteran Film Festival otvorio stihovima pjesnika Halila Džubrana.

Povratak glumca, koji je iz rodnog Širokog Brijega otišao 1970. godine, a iza sebe ima više od osamdeset filmskih i televizijskih uloga te bogatu kazališnu karijeru, izazvao je posebno oduševljenje publike.

Inače, ovogodišnji festival donosi bogat filmski program s naglaskom na dokumentarne filmove iz mediteranskih zemalja.

"Ukupno ćemo prikazati 40 fil-

mova u pet programa, s nekoliko premijera i pretpremijera. U natjecateljskom dijelu prikazat ćemo 19 dokumentarnih filmova, a o najboljima će odlučivati međunarodni žiri sastavljen od filmskih profesionalaca", istaknuo je direktor festivala Tomislav Topić, zahvalivši svima koji su doprinijeli organizaciji.

Nakon svečanog otvaranja uslijedila je projekcija dokumentarnog filma "Treći svijet" redatelja Arsena Oremovića.

Autor je publici predstavio svoj film i otkrio kako nije mogao ni zamisliti da će upravo ovim projektom ponovno okupiti članove legendarnog benda Haustor.

"Čovjek mora imati dovoljno strpljenja i pustiti da se stvari dogode same od sebe. Mogao sam ovaj film

snimiti za dvadeset dana, ali trajao je tri godine jer je dinamika njihovih odnosa to zahtijevala", rekao je Oremović.

Tijekom otvaranja direktor Avatura Film Festivala Mirsad Čatić uručio je širokobriješkom redatelju Robertu Bubalu Unsku sirenu, nagradu za najbolji dokumentarni film na ovogodišnjem izdanju tog festivala. Riječ je o već više puta nagrađivanom njegovu filmu "Hassanovi ratovi".

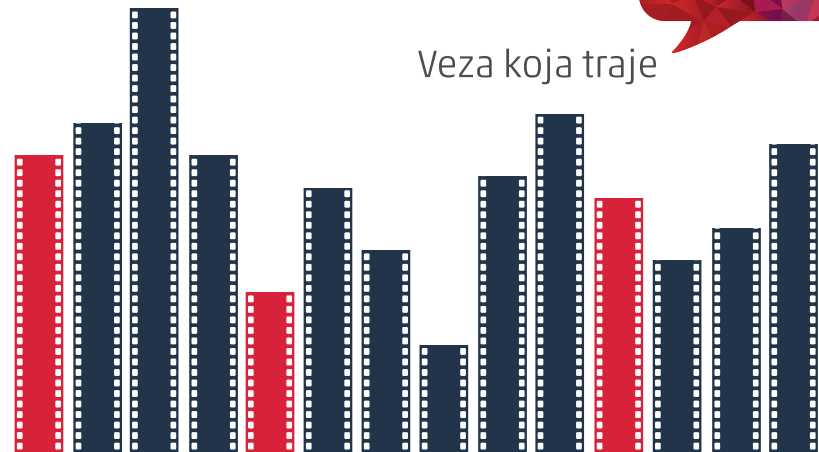
Prvi festivalski dan nastavljen je projekcijama kratkometražnih dokumentarnih filmova iz službene selekcije. Mediteran Film Festival trajat će do subote, 11. listopada, dok će međunarodni žiri u petak, 10. listopada, dodijeliti nagrade najboljim filmovima ovogodišnjeg izdanja.

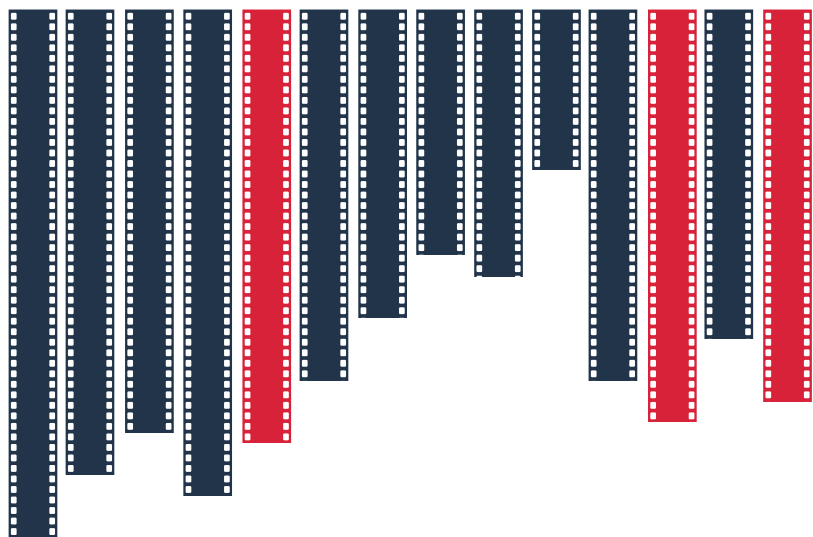
PRVI festivalski dan nastavljen je projekcijama kratkometražnih dokumentarnih filmova iz službene selekcije

HT eronet

Veza koja traje

MEDITERAN
FILM
FESTIVAL

7–11/10/2025/ŠIROKI BRIJEG
FESTIVAL DOKUMENTARNOG FILMA
26TH MEDITERRANEAN FILM FESTIVAL / WWW.MFF.BA
FESTIVAL OF DOCUMENTARY FILMS / BOSNIA AND HERZEGOVINA

No.26

Kino Borak / Borak Cinema

17:00 / 5pm: KONKURENCIJA 3 / COMPETITION 3

RUDNIK / L'MINA Randa Maroufi / Francuska, Maroko, Katar, Italija / France, Morocco, Qatar, Italy / 26 min.

ČUVAR PASTIRA / THE SHEPHERD'S KEEPER
Hadara Oren / Izrael / Israel / 69 min.

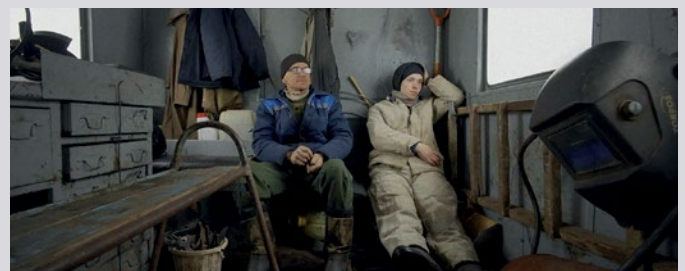

19:00 / 7pm: KONKURENCIJA 4 / COMPETITION 4

KOZE! / GOATS! Tonči Gačina / Hrvatska / Croatia / 20 min.

ZAUVIJEK ZAJEDNO / WELDED TOGETHER

Anastasiya Miroshnichenko / Francuska, Nizozemska, Belgija / France, Netherlands, Belgium / 96 min.

21:00 / 9pm: KONKURENCIJA 5 / COMPETITION 5

UNDERGROUND TOP LISTA / UNDERGROUND TOP OF THE CHARTS
Lidija Špegar / Hrvatska / Croatia / 68 min.

23:00 / 11pm: KONKURENCIJA 6 / COMPETITION 6

SAN / DREAM / WAYAK

Juan Romo / Španjolska, Meksiko / Spain, Mexico / 12 min.

OSMICA ŠTAPOVA / EIGHT OF WANDS
Cesare Bedogné / Italija / Italy / 66 min.

Crnogorski dokumentarist Vladimir Perović večeras na Mediteran Film Festivalu u Širokom Brijegu predstavlja svoj film “Ova dobra zemlja”

Ne prihvaćam za film novinarski i sudski zahtjev da se čuje i druga strana jer film je često istina samo jednog čovjeka

Čak ni Njegoš nije skrivao da mizoginije ima u biću Crnogoraca, pa tako kod njega jedan junak veli: “Kad je vidu đe se mlada smije, svijet mi se oko glave vrti”

Razgovarala
Katarina Marijanović

Stvarnost je ono što od nje napravite - poruka je koju svojim studentima govori nagrađivani crnogorski filmaš i profesor Vladimir Perović. Njegov film “Ova dobra zemlja”, složeni kaleidoskop sastavljen od više priča i minijaturnih vinjeta kroz koje Perović istražuje život i misli planinskih zajednica, njihov etos, načela i vrijednosti kojih se drže, kao i ljepotu njihove svakodnevice pod zvijezdama, večeras se prikazuje na Mediteran Film Festivalu.

U vašim ranijim filmovima pričate samo slikom, a u “Ovoj dobroj zemlji” dopuštate junacima da progovore. Što je presudilo toj promjeni poetike i kako je ona utjecala na strukturu i ritam filma?

- Nije ovo prvo takvo “dopuštanje”. Veliki broj filmova izgrađivao sam koristeći krajnje asketski govor slika, bez i trunke onog izlagačko-objašnjalovačkog moda. Jednostavno, mislim da riječ, ma koliko moćna, u filmu nije izražajno sredstvo, nego samo skromni sluga koji gledatelju ponešto “doturi”: informaciju, činjenicu, nečiji stav itd. Tako sam mislio i mnogo prije nego što je u javnosti inaugurirana post-istina i ono zastrašujuće “vjeruj mojim riječima, a ne vlastitim očima”. Jesam izgradio poetička načela od kojih jedno daje izričitu prednost slici nad riječju, ali nisam rigidan u tome. Naravno, moj verbalni komentar, ako ga ikad budem koristio, može biti samo poetska meditacija u nekom esej-dokumentarcu. Ali kod nekih tema, ustrajavati na tome da sve svedeš na sliku - jalov je posao. E, tada vrijedi izvući ponešto od dokumentarnih junaka te posežeš za nekom od varijanti intervjuja.

Petnaest likova iz četrnaest visokoplaninskih predjela: kako ste odabrali taj “ansambl” glasova i prostora?

- Umalo ne odgovorih: jednostavno! Ali nije baš jednostavno. Tijekom dugotrajne pripreme i istraživanja promatrate živote ljudi koje želite ubaciti u vašu priču, slušate njihova razmišljanja o životu, svakodnevnici, mucima, ljepoti, univerzumu. I jednostavno birate.

Svaka je umjetnost selekcija, selekcija, selekcija. Ne može sve u film, kao ni u knjigu, ni na sliku. Odabireš ono što ti se u nečijoj pojedinačnosti i osobenosti učini vrijednim, znakovitim, univerzalnim, uklopivim u cjelinu kakvu želiš praviti. Pritom, da napomenem, ja nisam od onih redatelja koji snimaju što više, gomile materijala, “pa ćemo mi to u montaži”. Ne, ja znam što tražim, kad to nađem, to uzmem, a ako se pojavi i nešto što nisam planirao, a treperi na istom valu, onda i to uzmem - moraš biti otvoren za novo i za dogradnju tijekom cijelog procesa nastajanja djela.

Često naglašavate “čistoću zbora, misli i djela” ljudi planine. Kako ste balansirali između fascinacije

i kritičke distance - posebno tamo gdje izrečeni stavovi, npr. mizoginije - mogu izazvati snažan otpor dijela publike?

- Sjajno pitanje! Ljudi se ustručavaju to pitati. Da, postoji jedan problematičan junak. No, čini mi se, filmski dobro postavljen - jer publika se na njegove stavove smijala i smijula. Znaite, ni veliki crnogorski (a i malo šire) pjesnik Njegoš nije skrivao da toga ima u biću Crnogoraca. Kod njega jedan junak veli: “Kad je vidu đe se mlada smije, svijet mi se oko glave vrti”, ali jedan drugi nalikuje pomalo ovom mom junaku: “Kad me žena pita đe sam bio, kazaću joj da sam so sijao, kuku njojzi ako ne vjerova!” Moja fascinacija odnosi se i na cjelinu i na pojedinačne dijelove, ali - ne sve!

Dakle, pravim određeno predstavljanje ljudi planine, njihovih stavova, njihovih sustava vrijednosti, njihovih svjetonazora.

Jednostavno, mislim da riječ, ma koliko moćna, u filmu nije izražajno sredstvo, nego samo skromni sluga koji gledatelju ponešto “doturi”: informaciju, činjenicu, nečiji stav itd.

I unutar kolopleta svega toga jedna od značajki njihova pogleda na svijet, koju povremeno susretnem čak i u urbanoj sredini, jest neosporno i doza mizoginije. I skrivati je ili prešućivati značilo bi iznevjeriti stvarnost. Dakle, nije stav svakog junaka i moj stav.

Odlučili ste se ne “igrati cenzure”. Koji su vaši etički kriteriji pri zadržavanju spornih iskaza i gdje povlačite crtu između dokumentiranja autentičnosti i mogućeg reproduciranja štetnih stereotipa?

- Kako u mojim filmovima nikad nema autorskog voice-over komentara (moje poetičko načelo), ostaju mi, dakle, sredstva čistog filma. Ne prihvaćam za film novinarski i sudski zahtjev “da se obvezno čuje i druga strana” - film može biti, i često jest, istina jednog čovjeka. I zato ne smatram nužnim umetnuti i drugačiji stav. Da čovjek pravi film o ma-

Ne znam kako, svega mi se nekoliko puta u cijeloj karijeri dogodilo da je protagonist “zavezana vreća”. Jednostavno, čini mi se da se između junaka i mene stvori nešto. Tu je svakako bitna i cijela ekipa

sovnom ubojici iz koncentracijskog logora, pustio bi da čujemo što i u takvoj glavi postoji, i bez komentara. Jer, valjda je civilizacija barem toliko napredovala da gledatelj unaprijed ima odbojnost prema takvom ljudskom djelovanju, liku i svakom njegovu stavu. A s druge strane, postoje u filmskom jeziku sredstva da autor diskretno iskaže svoj stav.

“Ova dobra zemlja” istodobno bilježi lokalno i govori univerzalno. Kako ste prevodili lokalne idiome, humor i ritam govora, a da se ne izgubi “sol” jezika?

- Ne samo kod ovog filma nego i u pravilu, napravim transkript svake izgovorene riječi, pa prevoditelju potanko objasnim lokalizme, provincijalizme ili neki smisao, podtekst koji se ne da vidjeti golim okom, a meni je blizak jer su to ljudi moga kraja. Ponegdje i sam imam prijedloge. I uopće, bitno je da tvoju priču, tvoju

Rekao bih da publika kroz prikazani i slikom promišljeni život općenito prepoznaje i neke elemente svojih života, svojih stavova, strahova, oduševljenja, nedoumica

točku gledišta, tvoj način prezentacije može razumjeti i gledatelj s Grenlanda i onaj s Fidžija.

Velik dio filma leži na snazi neprofesionalnih protagonista. Kako radite s neljudskim elementima treme, samosvijesti pred kamerom i “performativnosti” koja se pojavi kad netko zna da je sniman?

- Opet divno i suštinsko pitanje cijelog dokumentarizma. Prva stepenica svakako je izgradnja povjerenja i neke vrste bliskosti s konkretnim protagonistom. Tvoj razgovor s potencijalnim junakom filma mora biti iznad svega ljudski - nikako razgovor predatora i plijena.

Da on vidi da se ti zaista zanimaš za njegov život i njegova razmišljanja. Istraživanja i pripreme iznimno su bitni u tome. Ne znam kako, svega mi se nekoliko puta u cijeloj karijeri dogodilo da je protagonist “zavezana vreća”. Jednostavno, čini mi se da se između junaka i mene stvori nešto. Tu je svakako bitna i cijela ekipa jer jedan “baksuz” u njoj može unijeti lošu kemiju i pokvariti sve.

Ako se i pojavi ta svijest o prisutnosti kamere ili trenutak samopokazivanja, čini mi se da je onda humor dobar anestetik i anksiolitik. Uz to, junak mora shvatiti da je u pitanju dokumentarni film, dakle život, dakle vrijeme i trajanje, te da mi nismo televizija, dakle život u protrčaju, niti smo streljački vod koji dođe, nanišani, puca i ode - nego ljudi, jednaki kao i on, protagonist.

Film je već prikupio brojna priznanja i nagrade, no kako čitate razliku između recepcije stručnih žirija i publike u dvorani?

- Rekao bih da publika, kroz prikazani i slikom promišljeni život, općenito prepoznaje i neke elemente svojih života, svojih stavova, strahova, oduševljenja, nedoumica. I svakako osjeća da u tome ima još nešto, nešto više.

Film budi u njima asocijacije, pokreće usporedbe, stvara sudove i zaključke.

Dok, prema objašnjenjima raznih žirija, vidim da vole taj usporeni tempo (koji je ujedno i tempo života tih ljudi, ne samo od mene nametnut tempo filma), vole nepretrpavanje filma verbalnom naracijom, već davanje prioriteta slici, vole poetičko načelo da nema unesene glazbe, već postoji samo inherentni ambijentalni zvuk, i tako – prepoznaju ono na čemu sam filmski gradio cjelinu priče.

Ne samo kod ovog filma nego i u pravilu, napravim transkript svake izgovorene riječi, pa prevoditelju potanko objasnim lokalizme, provincijalizme ili neki smisao

7–11/10/2025/ŠIROKI BRIJEG
FESTIVAL DOKUMENTARNOG FILMA
26TH MEDITERRANEAN FILM FESTIVAL / WWW.MFF.BA
FESTIVAL OF DOCUMENTARY FILMS / BOSNIA AND HERZEGOVINA

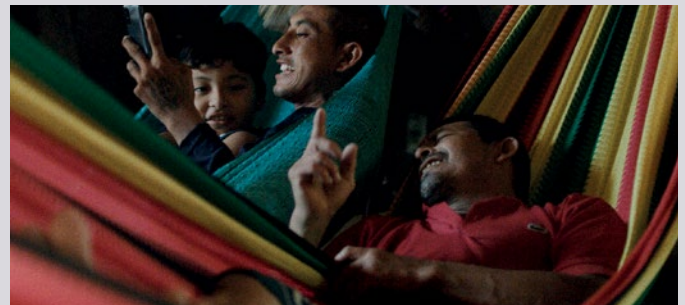
Kino Borak / Borak Cinema

17:00 / 5pm: U FOKUSU 1 / IN FOCUS 1

SVJETLOST VODILJA / THE GUIDING LIGHT
Cristina Rodríguez Paz / Španjolska / Spain / 20 min.

TIŠINA / SILENCE
Toni Meštrović / Hrvatska / Croatia / 22 min.

RIGO Juan Hendel / Španjolska, Argentina / Spain, Argentina / 14 min.

OVO NIJE KIKA / THIS ISN'T KIKA
Tamara Pavićević / Crna Gora / Montenegro / 12 min.

19:00 / 7pm: KONKURENCIJA 7 / COMPETITION 7

ŠAPAT KOJI ČUJEM / A WHISPER I HEAR
Aleksa Bujišić / Crna Gora / Montenegro / 13 min.

OVA DOBRA ZEMLJA / GOODLANDS
Vladimir Perović / Crna Gora / Montenegro / 111 min.

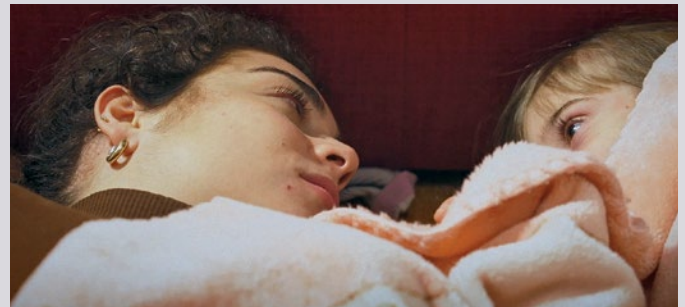
21:00 / 9pm: KONKURENCIJA 8 / COMPETITION 8

PROJEKT NIKI / PROJECT NIKI Tadija Tadić / Hrvatska / 18 min.

GRANDPA GURU Silvio Mirošničenko / Hrvatska, Bosna i Hercegovina
/ Croatia, Bosnia and Herzegovina / 91 min.

23:00 / 11pm: KONKURENCIJA 9 / COMPETITION 9

MAWTINI Marianne Barakat / Francuska / France / 24 min.

PONESI DUŠU NA DLANU I HODAJ / PUT YOUR SOUL ON YOUR
HAND AND WALK Sepideh Farsi / Francuska / France / 113 min.

IRANKA SEPIDEH FARSI S FILMOM “PONESI DUŠU NA DLANU I HODAJ” DOLAZI NA 26. MEDITERAN FILM FESTIVAL U ŠIROKI BRIJEG

STEPHANE MAHE/REUTERS

Sepideh Farsi, redateljica dokumentarnog filma ‘Ponesi dušu na dlanu i hodaj’, sudjelovala je na konferenciji o humanitarnoj krizi u Gazi i o smrti Fatime Hassouna, koja je zajedno s nekoliko članova obitelji poginula u izraelskom zračnom napadu u travnju, dan nakon što je objavljeno da je dokumentarac odabran za 78. filmski festival u Cannesu

Strašno je što je protagonistica mog filma ubijena, to se nikada nije dogodilo u povijesti kinematografije

razgovarala Katarina Marijanović

Razgovarala Katarina Marijanović
Dokumentarni film iranske redateljice Sepideh Farsi “Ponesi dušu na dlanu i hodaj” (“Put Your Soul on Your Hand and Walk”) odjeknuo je u Cannesu i potaknuo rasprave o Gazi i sigurnosti novinara, ponajviše zbog činjenice da je protagonistica filma, fotoreporterka Fatima Hassouni, tragično ubijena dan nakon što je film odabran za prikazivanje na tome prestižnom festivalu. U razgovoru za Večernji list Farsi govori o tome koliko je na nju, ali i na film, utjecala Fatimina smrt te o izazovima rada pod zabranama, prijetnjama i etičkim dvojicama. Iranska autorica najavljuje i nove projekte, među kojima je animirani film “Memories of Undutiful Daughter”, inspiriran njezinim životom, te dodaje kako će njezin fokus uvijek biti na temama slobode i snažnih ženskih likova. Povod za razgovor, uz navedeno, jest i činjenica da je film uvršten u selekciju 26. Mediteran Film Festivala, koji se od 7. do 11. listopada održava u Širokom Brijegu.

Film “Put Your Soul on Your Hand and Walk” postao je simbol razgovora o Gazi i sigurnosti novinara u Cannesu. Kako ste doživjeli trenutak kada je Juliette Binoche na otvaranju festivala rekla: “Fatima večeras treba biti ovdje.” Koliko je taj “efekt Cannes” doista povećao vidljivost filma?

Vjerujem da jest – ipak je riječ o Cannesu, festivalu svjetskog renomea. Naravno, strašna i šokantna činjenica jest da je Fatima Hassouni postala meta izraelske vojske i ubijena zajedno sa svojom obitelji. Iako je počast koju su joj odali festival i Juliette Binoche bila donekle suzdržana i ne toliko frontalna, ipak je pridonijela vidljivosti filma. Osim toga, činjenica da je bila ubijena, a bila je protagonistica dokumentarnog filma i fotografinja, te meta poput

mnogih drugih novinara u Palestini i drugim dijelovima Bliskog istoka – Libanonu, Siriji – samo zato što su dokumentirali rat i genocid, filmu daje dodatnu težinu. Vidljivost filma stoga je dio počasti, ali prije svega proizlazi iz strašne činjenice da je njegova protagonistica ubijena – što se u povijesti kinematografije do sada nije dogodilo.

Prije festivala više od 300 filmskih zvijezda (od Richarda Gere i Ralphe Fiennesa do Susan Sarandon i Javiera Bardema) potpisalo je pismo “For Fatima”. Koliko glas slavnih doista pomaže – i postoji li rizik da to ostane samo simboličan čin bez stvarnog učinka?

Bili smo dirnuti tom gestom. Do početka festivala broj potpisnika dosegnuo je gotovo 400. Važno je, ali problem nastaje kada te geste nisu popraćene političkim akcijama – sankcijama, bojkotima ili konkretnim mjerama. U protivnom, njihova se težina gubi i postaju prazni simbo-

li. Gestu i dalje cijenim, ali ključno je da se iskoristi kao instrument za pritisak na vlade i političke institucije da učine pravu stvar – u ovom slučaju, da reagiraju na genocid u Gazi na razini vlasti, kao što je učinjeno prema Putinu i Rusiji zbog agresije na Ukrajinu. To se do sada nije dogodilo i zbog toga osjećam frustraciju.

Napomenuli ste da u mnogim govorima nisu “imenovani počinitelji”. Je li festival – čak i Cannes – pravo mjesto za “politiku imena” ili film treba govoriti posredno, slikom, glasom i svjedočanstvom? Smatram da film i politika nisu odvojeni. Festival jest pravo mjesto da se imenuju počinitelji, jer je važno jasno identificirati odgovorne za kriminalne radnje i države koje ih provode.

Film je složen od WhatsApp video poziva, prekida, “neosvještenih” slika koje ponekad prelaze u apstrakciju. Pretpostavljam da ste se svjesno “borili protiv oštine” – i je li to bio estetski odgovor na nemogućnost fizičkog ulaska u Gazu?

Da, to je bila estetska odluka kojom sam htjela naglasiti fragilnost komunikacije i ograničenja u pristupu. Internet u Gazi bio je blokiran na 2G, veze su se često prekidale. Snimanje mobitelom dalo je ljudsku dimenziju slici, koja nije, kao što ste spomenuli, oštra. Mogla sam snimiti drugačije, ali tada kadar ne bi imao istu fluidnost. Željela sam se fokusirati na njezino lice, približiti mu se, a onda se povući i stopiti s tom slikom.

Odnos redateljice i protagoniste: kako ste balansirali etičku granicu između intimnosti i eksploatacije – posebno nakon Fatimine smrti? Jeste li mijenja-

Svijet nije reagirao na genocid u Gazi kao što je učinjeno u odnosu na Putina i Rusiju zbog agresije na Ukrajinu. To se do sada nije dogodilo i zbog toga osjećam frustraciju

Fatma Hassona – nije ubijena dok je fotografirala, nego zbog svjedočanstva koje je prenosila

li montažu, ton ili perspektivu narativa?

Granica je bila postavljena od samog početka. Od prvog razgovora rekla sam joj što mi je cilj – napraviti film – i obje smo to znale. Fatima je znala da će svi razgovori biti uključeni. Intimnost je postojala, ali uvijek u svrhu stvaranja filma. Ubijena je 16. travnja, a ja sam to saznala dan poslije. Prva mi je reakcija bila da ništa ne mijenjam – željela sam da ostane prikazan onako kako je bio dok je ona još bila živa. To je bio film koji je trebala pogledati i predstaviti sa mnom. Nakon nekoliko tjedana ipak

sam odlučila uključiti mali dio našeg posljednjeg razgovora, datiran 15. travnja, jer sam smatrala važnim da gledatelj svjedoče njezinoj radosti kada je saznala za odabir filma i kada smo govorile o opasnosti. Rekla je da će doći na festival, a zatim se vratiti u Gazu, objašnjavajući svoje razloge. Ostatak filma ostao je nepromijenjen.

Tužna je činjenica da je film postao poznatiji zbog tragedije. Kako se vi nosite s tim?

Da. Voljela bih da je Fatima bila sa mnom i da je film bio “manji”, ali

to nisam mogla birati. Ovo pitanje upućujem onima koji čine ta ubojstva. Jedino što mogu reći jest da je Fatima zapisala riječi koje ću sada izgovoriti: željela je dostojanstvenu smrt i htjela je da cijeli svijet vidi njezine fotografije i čuje njezino svjedočanstvo. Bila je svjedokinja istine. Ono što sada mogu učiniti jest pomoći da se film što više proširi. Objavljena je i knjiga s njezinim pjesmama i fotografijama, i njezinu poruku nastojim prenijeti što snažnije.

Film traje gotovo dva sata i na neki način uči gledatelje “kako gledati” nesavršene slike i slušati tišine. Namjerno ste ostavljali praznine, pauze i zamrznute kadrove. Kako su to selektori Cannesa prihvatili?

Mislim da su reagirali vrlo dobro i snažno podržali film; u ovoj selekciji bilo je samo devet filmova, a naš je, koliko znam, bio prvi odabran. Htjela sam stvoriti iskustvo koje prenosi osjetljivost i fragilnost komunikacije. Načinom snimanja, ali i zadržavanjem praznina i prekida u montaži, željela sam da gledatelj osjeti istu frustraciju koju sam ja osjećala, kao i spoznaju da je svaki naš razgovor mogao biti posljednji – te radost kad bi mi se uopće javila.

Film je i portret ženske hrabrosti. Potvrda tomu je i Fatimina rečenica: “Svaki dan izlaziš na ulice, stavljajući svoju dušu na ruku i hodaš.”

Ovo je ključna poruka i zato sam je zadržala kao naslov filma. Ona predstavlja ono što je doista činila – fotografiranje u Gazi, uz golem rizik. Nije ubijena dok je fotografirala, nego zbog svjedočanstva koje je prenosila. Rekla je da ne želi biti samo figura na kraju filma. Bilo je iznimno hrabro od nje što je to činila unatoč rizicima. Nije jedina, znamo to, ima ih još. Želim naglasiti da Gaza nije

počela 7. listopada, Hamasovim napadom; to traje najmanje 75 godina, i više. Postoje i drugi primjeri ženske solidarnosti, poput šišanja kose za Iranke, i to je u redu. Ali one koje to rade ne preuzimaju stvarni rizik. Isto vrijedi i za mene – snimala sam ovaj film s njom, ali nisam bila ondje, nisam preuzimala fizički rizik. Mora postojati razlika između onih koji su tamo i nas koji smo ovdje.

Koliko je ovaj film i priča o radu pod zabranama i prijetnjama? Što biste poručili filmašima koji se suočavaju s preprekama, ali i s velikim etičkim ambicijama?

Uvijek sam nastojala nadvladati prepreke – bilo da je riječ o cenzuri, dozvolama za snimanje, financijama kad nisam dobila sredstva, bilo, kao u ovom slučaju, o Izraelu, jer nisam mogla ući u Gazu, a ni u Kairu nije bilo jednostavno raditi – morala sam biti vrlo pažljiva. No uvijek postoji način, s manjim ili većim budžetom, samostalno ili uz pomoć drugih. Većinu ovog filma napravila sam sama, uz Fatimu, naravno. Ne mislim da je presudno gdje se nalazite; snimala sam film o Iranu iz Atene, jer mi je od 2009. zabranjen ulazak u vlastitu zemlju. Danas su mnoge stvari moguće, ali najvažnija je srž projekta – integritet i etika koja stoji iza njega.

Rekli ste da vam je sada fokus na promociji i vidljivosti filma. No nakon toga, imate li već plan za novi projekt, temu ili formu koju želite istražiti?

Radim na animiranom filmu “Memories of Undutiful Daughter”, temeljenom na vlastitom životu. Imam i druge projekte povezane s Iranom, slobodom, snažnim ženskim likovima i temama važnima za današnji svijet. Nadam se da ću se s jednim od svojih idućih filmova ponovno vratiti na Mediteran Film Festival.

Ove školske godine pogledajte
igrano-dokumentarni film
o prvom hrvatskom
kralju Tomislavu!

**Kralj
Tomislav**

Prijavite se i pogledajte film u kinima diljem Hrvatske.
Rezervacija termina: kino@blitzgroup.eu

**Večernji
list**

PREPORUČILO MINISTARSTVO
ZNANOSTI, OBRAZOVANJA
I MLADIH

SAZNAJTE VIŠE!

MEDITERAN
FILM
FESTIVAL

7–11/10/2025/ŠIROKI BRIJEG
FESTIVAL DOKUMENTARNOG FILMA
26TH MEDITERRANEAN FILM FESTIVAL / WWW.MFF.BA
FESTIVAL OF DOCUMENTARY FILMS / BOSNIA AND HERZEGOVINA

Kino Borak / Borak Cinema

17:00 / 5pm: U FOKUSU 2 / IN FOCUS 2

RECITIRANJE / RECITING Goran Miličević / Hrvatska / Croatia / 12 min.

OBIČNA KRUSKA / COMMON PEAR
Gregor Božič / Slovenija / Slovenia / 15 min.

ANA, 15. LIPNJA 2024. / ANA, JUNE 15TH 2024

Jakov Benčić / Hrvatska / Croatia / 13 min.

RACHEL I JA / RACHEL AND ME Hadar Yoselewitz / Izrael / Israel / 25 min.

PULS CHONGQINGA / PULSE OF CHONGQING

George Georgakopoulos / Grčka, Kina / Greece, China / 11 min.

19:00 / 7pm: KONKURENCIJA 10 / COMPETITION 10

FIUME O MORTE! Igor Bezinović / Hrvatska, Italija, Slovenija / Croatia, Italy, Slovenia / 112 min.

21:00 / 9pm: DODJELA NAGRADA /
AWARDS CEREMONY / OFF PROGRAM

Foto ©Boris Šćitar/Večernji list

KRALJ TOMISLAV / TOMISLAV, THE KING
Dražen Klarić / Hrvatska / Croatia / 65 min.

Hrvatski dramski pisac međunarodnog ugleda dolazi na 26. Mediteran Film Festival

Miro Gavran

U Širokom Brijegu predstaviti će povijesni spektakl o Zrinskom i Frankopan, za taj projekt udružio sam snage s dobitnikom Emmyja

Razgovarala: Katarina Marijanović

Renomirani hrvatski dramatičar i pisac Miro Gavran dolazi na 26. Mediteran Film Festival kako bi predstavio projekt povijesnog filmskog epa "Urotnici". Priča se temelji na drami koju je napisao 1983. godine, a koja tematizira posljednju noć Petra Zrinskog i Frana Krste Frankopana prije pogubljenja u Bečkom Novom Mjestu. No danas se ovaj povijesni događaj donosi u znatno složenijoj formi filmskog scenarija, čiji je razvoj uključivao suradnju s nagrađivanim filmskim producentom i redateljem Bobbyjem Grubićem.

Kako je izgledao put od kazališne drame koju ste napisali s 22 godine do današnjeg filmskog scenarija?

- Kada sam davne 1983. napisao kratku dramu "Urotnici" u kojoj se tematizira posljednja noć Zrinskog i Frankopana prije pogubljenja u tamnici u Bečkom Novom Mjestu, nisam mogao ni naslutiti da ću se četiri desetljeća poslije ponovno zainteresirati za tu temu, ali ovoga puta u bitno složenijoj formi filmskog scenarija. Nakon rada s Bobbyjem Grubićem na kratkom igranom filmu "Samoća", nas smo dvojica poželjela nastaviti suradnju i na dugometražnom filmu, pa nas je obojicu privukla upravo tema Zrinsko-frankopanske urote, koja je bila sudbinski važna za Hrvate.

Spomenuli ste da je filmski scenarij bitno složeniji od izvorne drame. Možete li objasniti kako ste ga proširili i produbili kako bi funkcionirao u formi velikog povijesnog spektakla?

- Moja kazališna drama komornog je ugođaja i ima samo dva junaka. Budući da smo i Bobby i ja shvatili da je za uvjerljiv dvosatni povijesni spektakl nužno "šire zahvatiti", odlučili smo priču početi sedam godina prije njihova pogubljenja – s velikom bitkom kod St. Gotharda, u kojoj su se ujedinjene europske kršćanske snage, među kojima je bilo i oko dvije tisuće Hrvata, sukobile s trostruko brojnijim Osmanlijama i izvojevale pobjedu.

U filmsku priču, uz Zrinskog i Frankopana, ušlo je još pedesetak likova, tako da se oslikava širi kontekst povijesnih i ljudskih sudbina koje vode do hrvatsko-ugarske urote i pokušaja da se izbori sloboda i izmakne političkom pritisku Beča.

Dobar film mora biti poput bogatog romana u kojem se brojni rukavci zanimljivih malih priča i sudbina isprepliću i ulijevaju u glavnu priču, koja u sebi mora nositi potencijal nečega sudbinskog i važnog što će zaokupiti pozornost gledatelja.

Koliko ste se u pisanju scenarija oslanjali na povijesne izvore, a koliko ste si dopustili umjetničku slobodu u kreiranju odnosa i karaktera likova?

- Budući da sam dosad napisao nekoliko romana i drama o povijesnim i biografskim ličnostima, znam da je najbolje najprije temeljito proučiti dostupne podatke, a tek potom si dopustiti umjetničku slobodu koja je presudna pri kreiranju karaktera.

U više ste navrata usporedili dramsku slobodu sa Shakespeareom i Hamletom. Gdje je granica između povijesne točnosti i umjetničke interpretacije u "Urotnicima"?

- Tako je. Spomenuo sam da povijesni princ Hamlet i Shakespeareov

Hamlet iz istoimene drame nemaju mnogo zajedničkoga. Mi Shakespeare ne cijenimo po tome koliko se vjerno držao povijesnih izvora i biografskih činjenica, nego po tome koliko je uvjerljivo izgradio junaka koji se zove Hamlet.

Povijest i povijesni junaci samo su nadahnuće autorima za izgradnju autentičnih likova koji dobivaju osjećaje i misli što im ih autor daruje. Naravno, kada je riječ o Petru Zrinskom i Franu Krsti Frankopan, budući da oni Hrvatima znače mnogo, bilo bi riskantno zanemariti povijesnu i biografsku faktografiju.

Radnja filma prostire se od bitke kod St. Gotharda, preko Beča i Venecije, pa do dvoraca Zrinskih i Frankopana u Čakovcu i na Primorju. Koliko su prostori i lokacije važni za stvaranje atmosfere filma i koliko mogu pridonijeti autentičnosti priče?

- Kod povijesnih filmova iznimno su važne autentične lokacije, izmjena različitih mjesta događanja... Filmu je nužna dinamika radnje, ali i vizualna dinamika.

Likovi Zrinskog i Frankopana tijekom povijesti su inspirirali brojne hrvatske književnike, slikare i kipe. Je li neobično da do sada još

Skandalozno je da još nemamo film o dvojici takvih likova iz svoje prošlosti, Englezi bi to davno uradili

nije snimljen veliki igrani film o njihovoj sudbini?

- Ne samo da je neobično nego je – skandalozno. Da su Englezi imali dvojicu takvih likova u svojoj prošlosti, dvojicu plemića koji su u svoje doba komunicirali s brojnim okruženim glavama i pritom bili među najmućnijim velikašima, o njima bi već bilo snimljeno nekoliko filmova i serija.

Film će režirati Bobby B. Grubić, višestruki dobitnik Emmyja i član žirija ovogodišnjeg Mediteran Film Festivala. Kako je došlo do vaše suradnje i što je presudilo da upravo njemu povjerite režiju?

- Prije tri godine pozvala nas je jedna filmska redateljica iz Njemačke, koja je željela snimiti film po jednom mom romanu – tako smo se upoznali.

A kada je Bobby po mojoj priči "U zagrljaju rijeke" snimio predivan

dvadesetominutni film kojim smo obojica bili zadovoljni, kao i publika, bilo je više nego logično da nastavimo suradnju na znatno zahtjevnijem projektu.

Dobra glumačka podjela presudna je za uspjeh svakog filma. Možete li nam otkriti kome su povjerene glavne uloge?

- U javnim scenama, koje su snimljene prošle godine, Zrinskog tumači Goran Grgić, njegovu suprugu Katarinu Bojana Gregurić, Frankopana glumi Jakov Gavran, a njegovu suprugu Juliju Matea Marušić. Tu je još desetak većih i četrdesetak manjih uloga, koje će se naknadno odrediti na audicijama.

Koliko smatrate da hrvatska, ali i međunarodna publika danas može prepoznati univerzalnost priče o Zrinskom i Frankopan, dvojici ljudi koji su zbog vlastitih uvjerenja izgubili sve?

- S pričom o borbi za slobodu i o čežnji malog naroda da upravlja vlastitom sudbinom lako će se poistovjetiti ljudi diljem svijeta. Osim toga, u filmu će biti i mnogo emotivnih, muško-ženskih i obiteljskih situacija u kojima se svatko može prepoznati.

Može li se filmom poput "Urotnika" ispričati i suvremena priča o otporu, časti i idealima, koja nadilazi nacionalne granice?

- Bobby i ja u to čvrsto vjerujemo – upravo nas to i nosi u ovaj zahtjevni posao.

Ovo je vaše prvo gostovanje na Mediteran Film Festivalu. Koliko vam znači predstaviti ovako važan projekt upravo na festivalu koji spaja film, kulturu i međunarodnu suradnju?

- Mnogo mi znači jer je riječ o respektabilnom festivalu. A znači mi i to što se festival odvija u gradu velikog fra Didaka Buntića, o kojem sam napisao roman "Nekoliko ptica i jedno nebo". Osim toga, u Širokom Brijegu djeluje jedan od agilnijih ogranaka Matice hrvatske, s kojim sam odlično surađivao proteklih godina. Baš s poštovanjem i velikim zadovoljstvom dolazim u Široki Brijeg. ●

Umjetnica Anita Kontrec drži likovne radionice Wine & Paint u sklopu Mediteran Film Festivala

– Imala sam veliku znatiželju za ovaj festival jer sam i sama obožavateljica dokumentarnog filma. On za mene ima osobnu vrijednost jer je važan kao informacija o segmentu života ili dijelu svijeta koji nam nije dostupan iskustveno, ali istodobno i kao umjetnički prikaz dijela realnosti s kojim bi, smatram, bilo dobro upoznati se. Ovdje je dodatni fokus na zemlje Mediterana, za koji znamo da je kolijevka civilizacije. To su naši susjedi i iznimno je važno da se upoznamo s raznim aspektima života u tom kulturnom krugu – rekla je umjetnica Anita Kontrec, voditeljica radionice Wine & Paint, održane u sklopu 26. Mediteran Film Festivala, u suradnji s Uredom Vlade Zapadnohercegovačke županije za europske

integracije, u galeriji Vrba u Širokom Brijegu. Dodala je kako je festival primjer toga kako kultura povezuje različite oblike izražavanja i potiče

ljude da izađu iz svakodnevice, a posebno ju je dojmila energija zajedništva koju stvara među posjetiteljima. – Motiv zalaska sunca koji smo

koristili na radionici simbolizira završetak jednog dana, ali i početak nečeg novog – baš kao što svaki film ili umjetničko djelo otvara nova razmišljanja – istaknula je Kontrec te dodala kako su u petak na programu i likovne radionice za djecu.

Filmski program drugog festivalskog dana počeo je projekcijama filmova "Rudnik" redateljice Rande Maroufi i "Čuvar pastira" u režiji Hadare Oren, a nastavio se hrvatskim filmom "Kože" Tonija Gaćine te dirljivim ostvarenjem "Zauvijek zajedno" bjeloruske redateljice Anastasiye Miroshnichenko. U nastavku večeri prikazani su "Underground top lista" redateljice Lidije Špegar, španjolski dokumentarac "Wayak" Juana Roma te talijanski film "Osmica štapova"

Cesarea Bedognéa, uz izvrstan odziv publike.

Drugi dan festivala potvrdio je da Široki Brijeg ponovno diše filmom i da MFF ostaje središte dokumentarnog stvaralaštva u regiji.

U četvrtak, uz prikazivanje filmova iz službene konkurencije, održan je i forum posvećen trendovima u održivom turizmu, zelenim turističkim proizvodima te strateškom promišljanju održivog turizma u Zapadnohercegovačkoj županiji. Nešto kasnije, u prostorijama širokobriješke knjižnice, ljubitelji kulture uživali su u razgovoru o temi "Kultura kao inspiracija za turizam", u kojem su sudjelovali glumac Vinko Kraljević, književnik Miro Gavran te redatelj i producent Bobby B. Grubić. ●

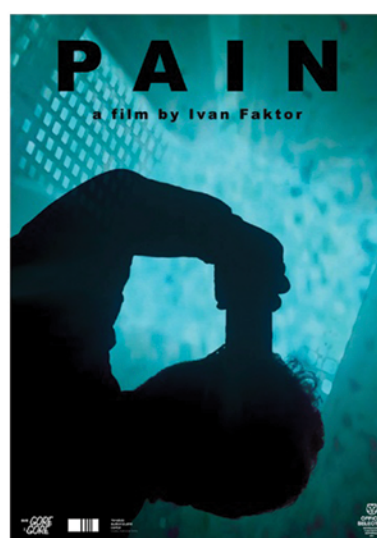
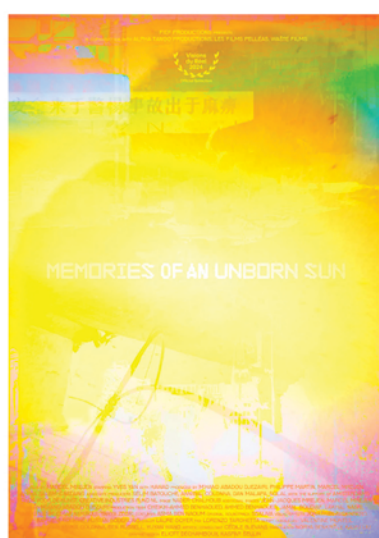
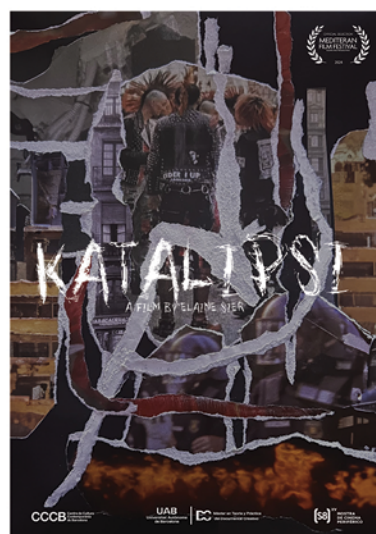
7–11 / LISTOPAD / OCTOBER / 2025 / ŠIROKI BRIJEG

MEDITERAN FILM FESTIVAL

No.26

POGLEDAJTE BESPLATNO SELEKCIJU
FILMOVA U HOME.TV VIDEOTECI

6.-12.10.2025.

GENERALNI
SPONZOR

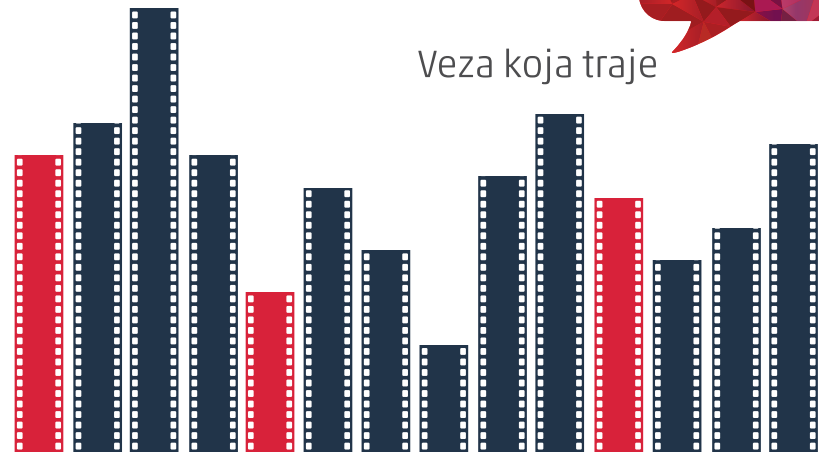
HT eronet

Večernji
list

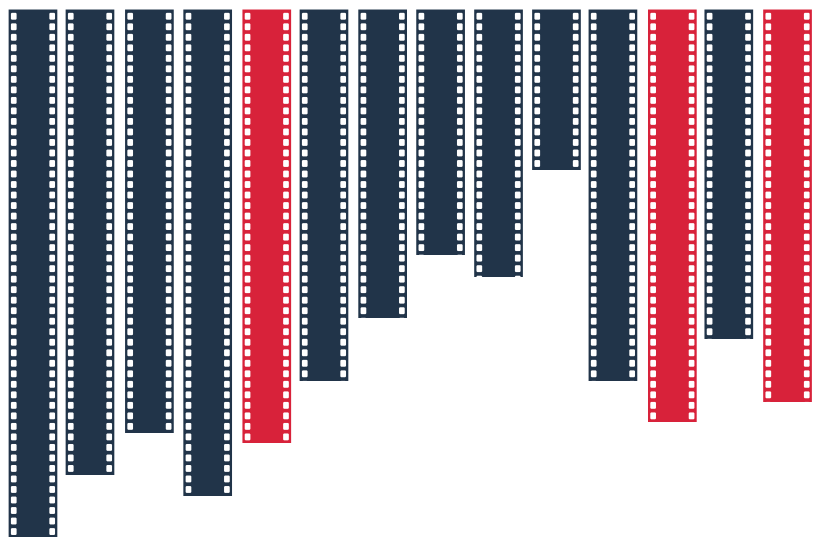
SUBOTA 11. 10.
RASPORED PROJEKCIJA

HT eronet

Veza koja traje

MEDITERAN FILM FESTIVAL

7–11/10/2025/ŠIROKI BRIJEG
FESTIVAL DOKUMENTARNOG FILMA
26TH MEDITERRANEAN FILM FESTIVAL / WWW.MFF.BA
FESTIVAL OF DOCUMENTARY FILMS / BOSNIA AND HERZEGOVINA

No.26

Kino Borak / Borak Cinema

10:00 / 10am: MFF FORA

BUMBAROVO LJETO / BUMBLEBEE'S SUMMER Daniel Kušan /
Hrvatska, Srbija, Sjeverna Makedonija, Bosna i Hercegovina / Croa-
tia, Serbia, North Macedonia, Bosnia and Herzegovina / 82 min.

17:00 / 5pm: OFF PROGRAM

TOVA - NAJBOLJA RUKA, NAJLOŠIJI LAKAT / TOVA - GREATEST HAND,
WORST ELBOW Damir Jelić / Hrvatska / Croatia / 51 min.

18:00 / 6pm: OFF PROGRAM / DOMAĆI AUTORI / HOME AUTHORS

LABIRINT UMA I TIJELA / LABYRINTH OF MIND AND BODY Katja
Jurić, Lucija Delić / Bosna i Hercegovina / Bosnia and Herzegovina / 29 min.

ANDREJ MEETS A FLOWER

Mili Đukić / Bosna i Hercegovina / Bosnia and Herzegovina / 30 min.

19:00 / 7pm: DOMAĆI AUTORI / HOME AUTHORS / OFF PROGRAM

MEĐUGORSKI BREVIJAR / THE MEĐUGORJE BREVIARY
Zdenko Jurilj / Bosna i Hercegovina / Bosnia and Herzegovina / 26 min.

VRIJEME STRADANJA / TIME OF SUFFERING Jozo Patljak / Hrvatska,
Bosna i Hercegovina / Croatia, Bosnia and Herzegovina / 90 min.

21:00 / 9pm: OFF PROGRAM

MIYAZAKI: DUH PRIRODE / MIYAZAKI: SPIRIT OF NATURE
Léo Favier / Francuska / France / 82 min.

RASPORED PROJEKCIJA SCREENING SCHEDULE

Čuvar pastira

Osmica štapova

Fiume o morte

Mawtini

Nožarije

Koze

Zauvijek zajedno

PROGLAŠENI POBJEDNICI 26. MEDITERAN FILM FESTIVALA

Nagrade idu u Italiju, Hrvatsku i – Bjelorusiju

Žiri je dodijelio i **dva posebna priznanja** filmovima “Fiume o morte!” hrvatskog redatelja Igora Bezinovića te “Čuvar pastira” izraelske redateljice Hadare Oren

Žiri u sastavu Zrinko Ogresta, Branka Bešević Gajić i Toni Cahunek istaknuo je kako film osvaja snažnom i emotivnom pričom o Katji, ženi čiji se svakodnevni fizički rad isprepliće s unutarnjom borbom i nastojanjem da zaštiti mladu sestru

Katarina Marijanović

Dokumentarni film “Zauvijek zajedno” bjeloruske redateljice Anastasye Miroshnichenko osvojio je Grand Prix 26. Mediteran Film Festivala, dok je nagradu Best Short dobio film “Nožarije” hrvatskog redatelja Ivana Mokrovića. Nagrada Best Camera pripala je talijanskom snimatelju Cesareu Bedognéu za rad na filmu “Osmica štapova”, u kojem potpisuje i režiju.

Žiri u sastavu Zrinko Ogresta, Branka Bešević Gajić i Toni Cahunek istaknuo je kako film osvaja snažnom i emotivnom pričom o Katji, ženi čiji se svakodnevni fizički rad isprepliće s unutarnjom borbom i nastojanjem da zaštiti mladu sestru.

- Kroz preciznu režiju i dirljiv portret ženske snage, otpora i ljubavi, autorica stvara univer-

zalno djelo koje nadilazi osobnu priču i postaje metafora borbe za dostojanstvo i budućnost. Maestralno komponirani kadrovi i vizualna dosljednost dodatno uzdižu film, dajući mu snagu i ljepotu koja ga čini dostojnim Grand Prix - navodi se u obrazloženju.

Žiri je dodijelio i dva posebna priznanja filmovima “Fiume o morte!” hrvatskog redatelja Igora Bezinovića te “Čuvar pastira” izraelske redateljice Hadare Oren.

Žiri za kratkometražni dokumentarni film, u sastavu Vinko Kraljević, Melina Alagić i Bobby B. Grubić, dodijelio je posebna priznanja filmovima “Mawtini” francuske redateljice Marianne Barakat te hrvatskom redatelju Toniju Gaćini za kratki dokumentarac “Koze!”.

Snimatelji Alen Alilović, Jana Vuković i Zoran Pilipović, članovi žirija za najbolju kameru, u obrazloženju su naveli da ih je upravo talijanski film “Osmica štapova” dojmio jer kamera svojom smirenošću, preciznošću i osjetljivošću

stvara duboko vizualno i emotivno iskustvo.

- Film se odlikuje iznimnom suptilnošću i osjećajem za vizualni ritam prirode i ljudske prisutnosti. Mirni, precizno komponirani kadrovi grade poetski prostor u kojem svaki pokret vode, kapljice ili svjetlosti postaje nositelj unutarnjeg stanja. Crno-bijeli i kolor-prizori prožimaju se u nježnoj ravnoteži, dok refleksije na vodi i staklu stvaraju osjećaj dvoslojnosti svijeta koji istodobno postoji i nestaje - stoji u obrazloženju.

Posebno priznanje ovaj je žiri također dodijelio filmu “Fiume o morte!” hrvatskog redatelja Igora Bezinovića, koji je ujedno hrvatski kandidat za prestižnu nagradu Oscar.

Dvadeset i šesti Mediteran Film Festival, nakon prikazanih četrdesetak filmova u pet programskih cjelina, zatvara se u subotu, 11. listopada, projekcijom francuskog dokumentarca “Miyazaki: Duh prirode” redatelja Léa Faviera.

ANASTASYA MIROSHNICHENKO

DOBITNICA GRAND PRIXA 26. MEDITERAN FILM FESTIVALA

Dokumentarac mora boljeti, inače nije istinit

Razgovarala:
Katarina Marijanović

Grand Prix 26. Mediteran Film Festivala osvojio je dokumentarni film “Zauvijek zajedno”, djelo bjeloruske redateljice Anastasye Miroshnichenko, koji donosi intiman portret mlade žene rastrgane između zahtjevne fizičke profesije i složenih obiteljskih okolnosti. Protagonistica Katja istodobno je zavarivačica, kći majke koja se bori s alkoholizmom i starija sestra djevojčici o kojoj se mora brinuti. Kroz autentičan, promatrački pristup Miroshnichenko uspijeva prenijeti duboku emocionalnu slojevitost i društveni kontekst suvremene Bjelorusije, ne gubeći iz vida univerzalnost teme.

“Zauvijek zajedno” prikazuje Katju kao mladu ženu koja se bori na više fronti – kao radnica u zahtjevnom zanimanju, kao kći suočena s majčinim alkoholizmom i kao sestra koja pokušava zaštititi malu Aminu. Sve te razine nose snažnu osobnu i društvenu poruku.

Što vam je bilo važnije naglasiti pri oblikovanju priče – individualnu borbu i emocije ili širi društveni kontekst života u današnjoj Bjelorusiji?

- Moj zadatak kao dokumentaristice bio je što vjernije prenijeti stvarnost koja okružuje glavnu junakinju – njezine doživljaje, životne okolnosti i interese. Katjin je život pun svakodnevnih borbi: naporan rad, briga o mlađoj sestri Amini, problemi kod kuće. Željela sam ostati vjerna njezinu svijetu i pogledu na život, stoga mi nije bila namjera da film bude izravna društvena ili politička izjava. Vjerujem da su teme koje film otvara – obiteljski problemi i ovisnost naših bližnjih – univerzalne i bliske ljudima diljem svijeta. Katjina priča odražava ono što mnogi od nas proživljavaju i mogla se dogoditi bilo gdje. Ipak, nastojala sam prenijeti osjećaj vremena i mjesta, unoriti publiku u atmosferu današnje Bjelorusije. Nadam se da sam u tome uspjela.

Kako ste došli do ove priče?

- Jednog sam dana vidjela kratki videoprilog o mlađoj zavarivačici Katji. Nije bilo informacija o njezinu privatnom životu, već samo o neobičnom zanimanju. No nešto u njoj me zaokupilo i nisam je mogla izbaciti iz glave. Kad sam je pitala zašto je odabrala zavarivanje, rekla mi je da je kao dijete vidjela zavarivača na djelu i to ju je jako dojmilo. Vjeruje da je spajanje metala na neki način magično. Kada smo se konačno susrele i kada sam bolje upoznala njezinu životnu priču, duboko me osobno dotaknula. Jedan član moje obitelji borio se s alkoholizmom. Znam kako je to – živjeti s osobom koja ima problem s alkoholom. Emocionalno je poražavajuće gledati voljenu osobu kako se polako uništava. Zarobljeni ste u začaranom krugu nade i razočaranja, vjerujući da će se stvari jednoga dana promijeniti.

Vjerujem da nam upravo kamera omogućuje ne samo da zabilježimo događaje već i da prenesemo emocije koje se iza njih kriju. Pavel i ja proveli smo mnogo vremena upoznajući likove, promatrajući njihove živote i razgovarajući o detaljima, što nam je pomoglo razviti zajedničko razumijevanje kako vizualnim jezikom najbolje ispričati Katjinu priču

Film kombinira dvije pripovjedne razine – problematičan svijet žena, u kojem se Katja nosi s obiteljskim problemima, i muški svijet, u kojem osjeća da zaista pripada. Ta dva aspekta njezina života pomažu nam prikazati i njezinu ranjivost i snagu pred nedaćama.

Film nas uvodi u intimne obiteljske trenutke, osobito u Katjin odnos s majkom i polusestrom. Je li postojao trenutak tijekom snimanja koji vam je bio osobito emotivan ili težak?

- Snimanje takvih intimnih obiteljskih trenutaka bilo je moguće zahvaljujući kombinaciji više čimbenika. Prije svega, vrijeme je bilo ključno. Ovo je promatrački dokumentarac, snimali smo ga tijekom duljeg razdoblja, promatrajući liko-

ve u različitim situacijama. S vremenom su se navikli na kameru, počeli su je doživljavati kao dio svakodnevice i ponašali se prirodno. Tako smo uspjeli zabilježiti iskrene ljudske emocije u pravim trenucima.

Osim toga, koristili smo objektivne dugog fokusa. To nam je omogućilo fizičku udaljenost od likova, dok smo istodobno stvorili dojam blizine. Taj pristup pomogao je sačuvati intimnost trenutka, a da pritom nismo bili nametljivi.

U središtu filma su ženski odnosi – između majki i kćeri, sestara i prijateljica. Koliko vam je bilo važno naglasiti žensku solidarnost i borbu za bolji život?

- Da, u priči se pojavljuje mnogo žena – Katja, njezina majka, sestra i

prijateljice – ali nisam imala namjeru da film bude izjava o ženskoj solidarnosti. Za mene je film prvenstveno o ljudima, njihovim odnosima i istinskim osjećajima. Ipak, vjerujem da je solidarnost važan dio ljudskog postojanja.

Vizualni dojam filma je snažan – od snježnih pejzaža do industrijskog okruženja koje dodatno naglašava težinu Katjine priče. Direktor fotografije Pavel Romanenya dao je velik doprinos tom izgledu. Kakva je bila vaša suradnja s njim u stvaranju tako snažne atmosfere i koliko je njegov doprinos bio ključan za vizualni identitet filma?

- Hvala na tako dobrom pitanju. Vjerujem da nam upravo kamera omogućuje ne samo da zabilježimo

događaje već i da prenesemo emocije koje se iza njih kriju. Pavel i ja proveli smo mnogo vremena upoznajući likove, promatrajući njihove živote i razgovarajući o detaljima, što nam je pomoglo razviti zajedničko razumijevanje kako vizualnim jezikom najbolje ispričati Katjinu priču. Njegova sposobnost da uoči i uhvati ljepotu i dramu svakodnevice bila je ključna za stvaranje atmosfere filma. Njegov je rad pridonio posebnom vizualnom identitetu filma, ali uvijek u službi likova i njihove priče – tako da publika ne vidi samo lijep kadar, nego osjeća prostor, ugođaj i prodire u Katjin unutarnji svijet.

Iako dokumentaran, film nosi strukturu i emociju drame. Koliko je bilo izazovno uravnotežiti dokumentarnu autentičnost s dramskom napetošću?

- Događaji u Katjinu životu sami su po sebi bili dramatični i puni emocionalne napetosti. Kao redateljica trudila sam se to prikazati što iskrenije i pažljivije. Snimali smo ono što nam je život ponudio, ali izbor točke promatranja, ritma i intonacije pridonio je dramskoj naraciji filma. Možda je zato film doživljen i kao dokumentaran i kao dramski.

Što biste željeli da publika ponese sa sobom nakon gledanja?

- Vjerujem da dokumentarni filmovi pružaju iznimnu priliku da upoznamo i razumijemo ljude iz različitih dijelova svijeta, da brišemo granice i otkrivamo ono što nas povezuje, istražujemo univerzalna iskustva i emocije. Za mene je ovo film o ljubavi, teškim moralnim odlukama bez ispravnog odgovora i žrtvama koje činimo za one koje volimo. Nadam se da će svatko tko ga pogleda pronaći u ovoj priči nešto što će ga osobno dotaknuti.

Film je osvojio Grand Jury Award u međunarodnoj konkurenciji na Sheffield Doc/Festu, što je najveće festivalsko priznanje, a ujedno znači i kvalifikaciju za nagradu Oscar.

- Svjesna sam da su festivalske projekcije posebno važne za dokumentarne filmove – ne zbog javne slike nego zato što su često jedini način da istinite priče dopru do publike diljem svijeta jer dokumentarni filmovi uglavnom imaju manje distribucijskih mogućnosti od igranih. Vrlo sam sretna i zahvalna što

je film osvojio glavnu nagradu žirija na Sheffield Doc/Festu. Ta nagrada mnogo znači ne samo meni nego i svima koji su doprinijeli da Katjina priča ugleda svjetlo dana. Također se nadam da će to priznanje pomoći filmu da dosegne širu publiku kako bi se što više ljudi osobno povežalo s pričom i pronašlo u njoj nešto što ih dotiče ili potiče na razmišljanje. Jako mi znači i što je film prikazan na Mediteran Film Festivalu. To je još jedna divna prilika da se Katjina priča podijeli s publikom. Upravo je to ono čemu profesionalno težim – da publika osjeti ljudsku dimenziju priče, da shvati da su likovi na ekranu stvarni ljudi s pravim emocijama, borbama i snovima. Ako sam to uspjela prenijeti, to mi je najveća nagrada.

Vjerujem da dokumentarni filmovi pružaju iznimnu priliku da upoznamo i razumijemo ljude iz različitih dijelova svijeta, da brišemo granice i otkrivamo ono što nas povezuje, istražujemo univerzalna iskustva i emocije